

www.limburg.nl

Kernrapport Natura2000-plan

Sint Jansberg (142)

ontwerp, juni 2019

provincie limburg

Colofon

Voor u ligt de samengevatte versie van het Natura 2000-plan Sint Jansberg. Het uitgebreide hoofdrapport is een omvangrijk document dat leidend is bij juridische vraagstukken. Dit compacte kernrapport geeft alleen de kernpunten uit het hoofdrapport weer; zonder details, uitgebreide analyses en onderbouwingen. Voor deze gedetailleerde informatie verwijzen we u graag naar het officiële Natura 2000-plan Sint Jansberg.

Datum:
juni 2019

Opgesteld door:
Provincie Limburg

Foto voorblad:
Vliegende herten bij wond in boom (B. van der Aa, Natuurmonumenten)

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord	
Samenvatting	4
1. Inleiding	6
1.1. Waarom een Natura 2000-plan?	6
1.2. Korte karakteristiek van het gebied	6
1.3. Aanvullende informatie	7
2. Binnen welke kaders moet dit plan passen?	8
2.1. Europees natuurbeleid	8
2.2. Nationaal natuurbeleid	8
2.3. Provinciaal natuurbeleid	8
2.4. Waterbeleid	9
2.5. Gemeentelijk beleid	9
3. Ecologische analyse	10
3.1. Hoe ziet het gebied er nu uit?	10
3.2. Welke doelen willen we bereiken met dit Natura 2000-plan?	12
3.3. Waar lopen we nog tegen aan?	13
4. Welke resultaten realiseren we?	17
4.1. Dit verwacht Natura 2000 van ons	17
4.2. Waar zien we kansen en hoe kunnen we die benutten?	18
4.3. Welke strategie hanteren we om de natuurdoelen te bereiken?	20
4.4. Invulling van de natuurdoelen	21
5. Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?	23
5.1. Instandhoudingsmaatregelen	23
5.1.1. Maatregelen galigaanmoerassen	23
5.1.2. Maatregelen beuken-eikenbossen	24
5.1.3. Maatregelen vochtige bossen	25
5.1.4. Maatregelen zeggekorfslak	28
5.1.5. Maatregelen vliegend hert	28
5.2. Monitoringsmaatregelen	29
5.3. Communicatiemaatregelen	29
5.4. Handhavingsmaatregelen	30
5.5. Welke gevolgen hebben de maatregelen voor de omgeving?	30
6. Financiering en subsidieregelingen	31
7. Toetsing huidig gebruik	32
7.1. Inleiding en juridisch kader	32
7.2. Inventarisatie en selectie huidig gebruik	32
7.3. Toetsingsmethodiek	33
7.4. Categorieën	34
7.5. Resultaten toetsing huidig gebruik Sint Jansberg	35
Bijlage 1 Habitattypenkaart	37
Bijlage 2a Leefgebied vliegend hert	38
Bijlage 2b Leefgebied zeggekorfslak	39

Voorwoord

Met gepaste trots presenteer ik u dit Natura 2000-plan van de Provincie Limburg. Zoals bekend is het opstellen van de Natura2000-plannen al jaren een ingewikkelde weg met veel obstakels. Ik ben dan ook verheugd dat er nu weer een plan gereed is.

In Noord Limburg bevindt zich het natuurgebied Sint Jansberg op het meest zuidelijke deel van de stuwwal van Nijmegen. De Sint Jansberg omvat oude loofbossen, naaldbossen, bronnetjesbossen en een stukje veenmoeras. Karakteristiek van de ligging op een stuwwal zijn de scheef gestelde bodemlagen. Hierdoor bevinden zich in de bodem slecht doorlatende lagen waar het afstromende grondwater uittreedt in de vorm van bron- en kwelzones, die zich zowel tussen de steile hellingen bevinden als onderaan de stuwwal. Aan de voet van het gebied, bij Plasmolen, ligt een moerassige laagte. Door de veelal steile hellingen kenmerkt de Sint Jansberg zich als een gebied met ecologisch zeer waardevolle overgangen van droge naar natte natuurwaarden. Om die reden is de Sint Jansberg indertijd ook aangemeld onder het beschermingsregime van Natura 2000.

De totstandkoming van dit Natura2000-plan is mede te danken aan de inbreng van direct betrokkenen uit de omgeving. In samenspraak met onze partners en met input van overige belanghebbenden in het gebied is de inhoud van dit plan ontwikkeld en aangescherpt. Ik wil iedereen bedanken die hieraan een bijdrage heeft geleverd.

De Natura 2000-regelgeving is complex. Ik spreek dan ook hoop uit dat dit plan het fundament is voor een duurzame bescherming van dit bijzondere natuurgebied en tevens duidelijkheid schept over de maatregelen en verplichtingen die nodig zijn om de bijzondere habitattypen en soorten in stand te houden.

Rest mij nog om de uitvoerders van dit plan succes te wensen en de toezegging te doen dat de Provincie bereid is om een bijdrage te leveren aan deze uitvoering.

De heer H.J.H. (Hubert) Mackus (CDA)
Gedeputeerde Groen, Landbouw, Infra, Rail en Monumenten

Samenvatting

Het gebied Sint Jansberg is een oud landgoed in het puntje van Noord-Limburg. Het gebied ligt rond de Nijmeegse stuwwal, een heuvelrug die is ontstaan in de ijstijd. De heuvels zijn begroeid met bossen en aan de voet van de heuvels vinden we een aantal bronnen, moerassen en vijvers. In het gebied leven veel vogels, vlinders, vleermuizen en reeën, maar de Sint Jansberg staat vooral bekend als leefgebied van het vliegend hert. Het mannetje van deze grootste Europese keversoort kan wel acht cm groot worden. In het gebied leeft ook nog een ander bijzonder dier van slechts een paar millimeter; de zeggekorfslak. Beide dieren staan centraal in dit N2000-plan.

Van internationaal belang

De Sint Jansberg is zo bijzonder dat het gebied is aangewezen als Natura 2000-gebied. Dit wil zeggen dat het gebied van internationaal belang is en dus op provinciaal, landelijk én Europees niveau bescherming verdient. Provincie Limburg heeft de taak om dit Natura 2000-gebied te beschermen. Die bescherming richt zich op:

- De galigaanmoerassen
- De beuken-eikenbossen op de heuvels
- De hoogveenbossen onder aan de stuwwal
- De vochtige bossen in de lagere delen
- Het leefgebied van de zeggekorfslak
- Het leefgebied van het vliegend hert

Voor een deel overlappen de habitattypen en leefgebieden elkaar. Zo leeft de zeggekorfslak vooral in het moerasgebied en in de vochtige bossen onder aan de heuvelrug, terwijl het vliegend hert juist in de droge beuken-eikenbossen op de hellingen van de Sint Jansberg voorkomt.

Wat gaat er gebeuren?

In de lager gelegen, natte delen van het gebied worden vooral maatregelen getroffen die vermeting tegengaan en de waterkwaliteit verbeteren. Er zijn al maatregelen getroffen om de verdroging tegen te gaan. De galigaanmoerassen, de vochtige bossen en de zeggekorfslak hebben daar profijt van. In de hoger gelegen beuken-eikenbossen wordt een beter leefgebied gecreëerd voor het vliegend hert. De vlakken met beuken-eikenbos worden met elkaar verbonden, de structuur van het bos wordt verbeterd, de uitspoeling van meststoffen wordt aangepakt, niet-inheemse boomsoorten maken plaats voor eiken en kersenbomen en dood hout blijft liggen voor het vliegend hert. Deze kever is namelijk afhankelijk van dood hout – liefst eikenhout – dat is aangetast door witrot. Om de populatie te laten groeien, worden op elf plekken in het gebied stukken eikenhout geplaatst die snel gaan rotten en zo als broedplaats voor het vliegend hert kunnen dienen. Daarnaast streven we naar een betere verbinding met de populatie in Duitsland.

Hoe ziet het gebied er in de toekomst uit?

Als alle Natura 2000-maatregelen zijn uitgevoerd, zijn er op meer plekken galigaanmoerassen ontstaan en zijn de vochtige bossen niet langer verdroogd en verruigd (wat wel het geval zou zijn zonder het juiste beheer). De waterkwaliteit is verbeterd en de zeldzame zeggekorfslak heeft een beter leefgebied gekregen. De bossen zijn gevarieerder wat betreft boomsoort, leeftijd en formaat, waardoor een betere bosstructuur is ontstaan. Ook de bodembegroeiing is rijker en gevarieerder. De bosranden zijn beter ontwikkeld zodat er een groter leefgebied voor het vliegend hert is ontstaan. De populatie is gegroeid en de kans om dit indrukwekkende dier tussen eind mei en eind augustus te spotten op de Sint Jansberg is dus behoorlijk groot.

1. Inleiding

1.1. Waarom een Natura 2000-plan?

Het Natura 2000-gebied Sint Jansberg ligt in Noord-Limburg, op de grens van de gemeenten Gennep, Mook en Middelaar en Berg en Dal. Een brede heuvelrug – de Nijmeegse stuwwal – neemt een centrale plek in het gebied. Sint Jansberg bestaat uit oude loofbossen en naaldbossen op de hoger gelegen delen en vochtige bossen en moerassen in het lagere deel van het gebied. Deze vochtige bossen behoren tot het zeldzame habitattype *vochtige alluviale bossen*. Voor de leesbaarheid van dit rapport praten we over vochtige bossen als we het over dit beschermde habitattype hebben. Deze bossen komen in Europa nauwelijks voor en zijn het waard om beschermd te worden. Dat geldt ook voor de galigaanmoerassen, de beuken-eikenbossen en voor de hoogveenbossen. In het gebied leven de zeldzame zeggekorfslak en het vliegend hert.

Om deze bijzondere soorten en habitattypen te beschermen heeft de toenmalige minister van Economische Zaken in het kader van het Europese programma Natura 2000 de Sint Jansberg aangewezen als Natura 2000-gebied. Deze aanwijzing als Natura 2000-gebied wil zeggen dat de Sint Jansberg van internationaal belang is, dus op provinciaal, landelijk én Europees niveau bescherming verdient. Op die manier wordt ook een bijdrage geleverd aan landelijke natuurdoelstellingen.

Provincie Limburg heeft de taak om de Sint Jansberg te beschermen volgens de regels van de wet Natuurbescherming 2017. De manier waarop het gebied beschermd moet worden, is door de Provincie vastgelegd in een Natura 2000-plan met een looptijd van zes jaar. Hierin staat beschreven welke natuurdoelen nagestreefd moeten worden. U leest nu het kernrapport van dit N2000-plan.

Dit Natura 2000-plan is bedoeld om de volgende habitattypen en soorten te beschermen:

- Galigaanmoerassen
- Beuken-eikenbossen
- Vochtige bossen
- Hoogveenbossen
- Zeggekorfslak
- Vliegend hert

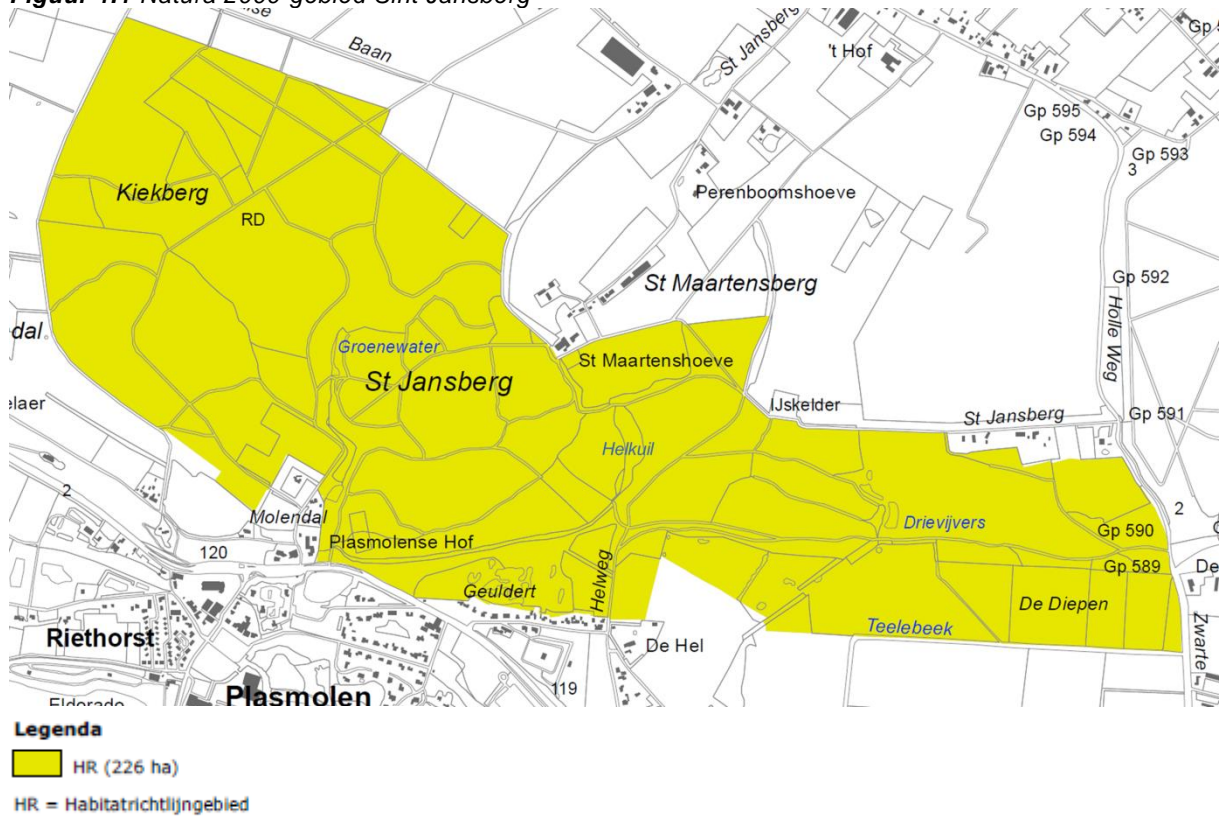
In dit N2000-plan wordt omschreven wat er moet gebeuren om die doelen te bereiken. Dit plan heeft de volgende functies;

- Het N2000-plan omschrijft de huidige situatie van deze habitattypen en soorten en geeft aan wat het uiteindelijke doel is;
- Het plan geeft aan welke instandhoudingsmaatregelen nodig zijn;
- En het plan regelt voor bepaalde activiteiten de vrijstelling van vergunningplicht op grond van de Wet Natuurbescherming 2017.

1.2. Korte karakteristiek van het gebied

De Sint Jansberg is een voormalig landgoed op het zuidelijke deel van de Nijmeegse stuwwal. Het gebied heeft een oppervlakte van 226 hectare en wordt beheerd door Vereniging Natuurmonumenten. De Sint Jansberg bestaat uit droge hellingbossen boven op de stuwwal en vochtige bossen en moerassen onder aan de stuwwal. De stuwwal heeft karakteristieke, scheefgestelde lagen in de bodem. Het grondwater dat over de slecht doorlatende lagen naar beneden stroomt, komt terecht in bron- en kwelzones onder aan de stuwwal. Er zijn veel steile hellingen en daardoor scherpe overgangen aanwezig van droog naar zeer nat.

Figuur 1.1 Natura 2000-gebied Sint Jansberg

1.3. Aanvullende informatie

- In dit kernrapport komen alleen de hoofdzaken van het N2000-plan aan bod. Nadere onderbouwingen en overwegingen zijn in het hoofd rapport – het daadwerkelijke N2000-plan – opgenomen. Bij juridische vraagstukken is dat hoofd rapport leidend;
- De habitattypenkaart en uitbreidingskaart uit de bijlagen zijn ook te zien in een GIS-viewer op www.limburg.nl/natura2000;
- Op de website van het Rijk, www.synbiosys.alterra.nl/natura2000, kunt u informatie vinden over het nationale beleidskader Natura 2000;
- De website van Provincie Limburg, www.limburg.nl/natura2000, bevat informatie over de provinciale aanpak van Natura 2000;
- Op de website van de Regiegroep Natura 2000, www.natura2000.nl, kunt u informatie over alle Natura 2000-gebieden in Nederland vinden;
- Belanghebbenden kunnen via een formele inspraakprocedure hun reactie geven wanneer het N2000-plan in ontwerp is vastgesteld.
- Tegen de definitieve vaststelling van het N2000-plan is beroep mogelijk bij de Afdeling bestuursrechtspraak van de Raad van State.

2. Binnen welke kaders moet dit plan passen?

Het N2000-plan voor het Sint Jansberg is gebaseerd op Europees beleid en verankerd in nationaal en provinciaal beleid. Voor een uitgebreide omschrijving van alle beleidskaders waar het N2000-plan Sint Jansberg binnen moet passen, verwijzen we u naar het uitgebreide hoofdrapport. Hier volgt een beknopte opsomming.

2.1. Europees natuurbeleid

Het gebied Sint Jansberg maakt deel uit van een groot Europees Natura 2000-netwerk. Door in heel Europa Natura 2000-gebieden aan te wijzen, wil de Europese Unie de achteruitgang van de biodiversiteit stoppen. Nederland heeft ruim 160 gebieden aangemeld. Deze gebieden worden beschermd via twee Europese wetten: de Vogel- en de Habitatrichtlijn. Het feit dat de Sint Jansberg is aangewezen als Natura 2000-gebied wil zeggen dat het gebied van internationaal belang is. Binnen het gebied zijn de volgende habitattypen en soorten via de Europese Habitatrichtlijn beschermd:

- Galigaanmoerassen
- Beuken-eikenbossen
- Vochtige bossen
- Hoogveenbossen
- Zeggekorfslak
- Vliegend hert

2.2. Nationaal natuurbeleid

De Rijksoverheid heeft de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn juridisch verankerd in de Wet Natuurbescherming 2017. In 2014 is de opdracht om de Europese natuurdoelstellingen te realiseren overgedragen aan de Provincies. De Provincies hebben ook de taak om te toetsen of bepaalde activiteiten binnen of buiten het gebied mogelijk negatieve effecten hebben op de aangewezen natuurdoelen in Sint Jansberg.

PAS

De natuur in het gebied Sint Jansberg is gevoelig voor stikstof. Dat geldt voor veel natuurgebieden en daarom is in 2015 het landelijke Programma Aanpak Stikstof – kortweg PAS – in werking getreden. Dit programma moet er niet alleen voor zorgen dat de stikstofdepositie in de Natura 2000-gebieden in elk geval tot 2033 daalt, maar zorgt er juist ook voor dat de economische ontwikkelruimte kans krijgt om te groeien. De maatregelen die nodig zijn om beide doelen te bereiken, zijn vastgelegd in het PAS en in een bijbehorende gebiedsanalyse. De herstelmaatregelen uit deze gebiedsanalyse zijn één-op-één overgenomen in dit Natura 2000-plan. Een deel van deze maatregelen is al gerealiseerd.

2.3. Provinciaal natuurbeleid

Provinciaal Omgevingsplan Limburg

De Natura 2000-gebieden – zoals Sint Jansberg – vormen in Limburg de kern van een robuust grensoverschrijdend natuur- en waternetwerk van goede kwaliteit. Dit netwerk levert een bijdrage aan de Limburgse ambitie om de biodiversiteit in stand te houden. Die ambities zijn uitgebreid omschreven in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg 2014 (POL).

Goudgroene natuur

Provincie Limburg heeft in een Omgevingsverordening aangegeven welke Goudgroene natuurzones beschermd moeten worden. Alle Natura 2000-gebieden maken deel uit van deze Goudgroene natuur-

zones. Deze zones worden beschermd tegen ontwikkelingen die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten. Het Gelderse deel van het Natura 2000-gebied Sint Jansberg maakt deel uit van het Gelders NatuurNetwerk. De ruimtelijke bescherming van dit deel van het gebied ligt vast in de Provinciale Omgevingsvisie (2014) van de Provincie Gelderland.

Omgevingsverordening veehouderijen

Om de Sint Jansberg te beschermen schrijft Provincie Limburg voor dat veehouderijen in de omgeving hun ammoniakemissie moeten reduceren om zo de stikstofbelasting op het gebied te verminderen. Op termijn leidt deze maatregel tot minder afzet van stikstof en meer economische ontwikkelingsruimte.

2.4. Waterbeleid

In Noord- en Midden-Limburg is het waterbeleid uitgewerkt in een waterbeheerplan 2016-2021. Het Waterschap Limburg is verantwoordelijk voor het peilbeheer in het oppervlaktewater en voor de grondwaterstanden.

2.5. Gemeentelijk beleid

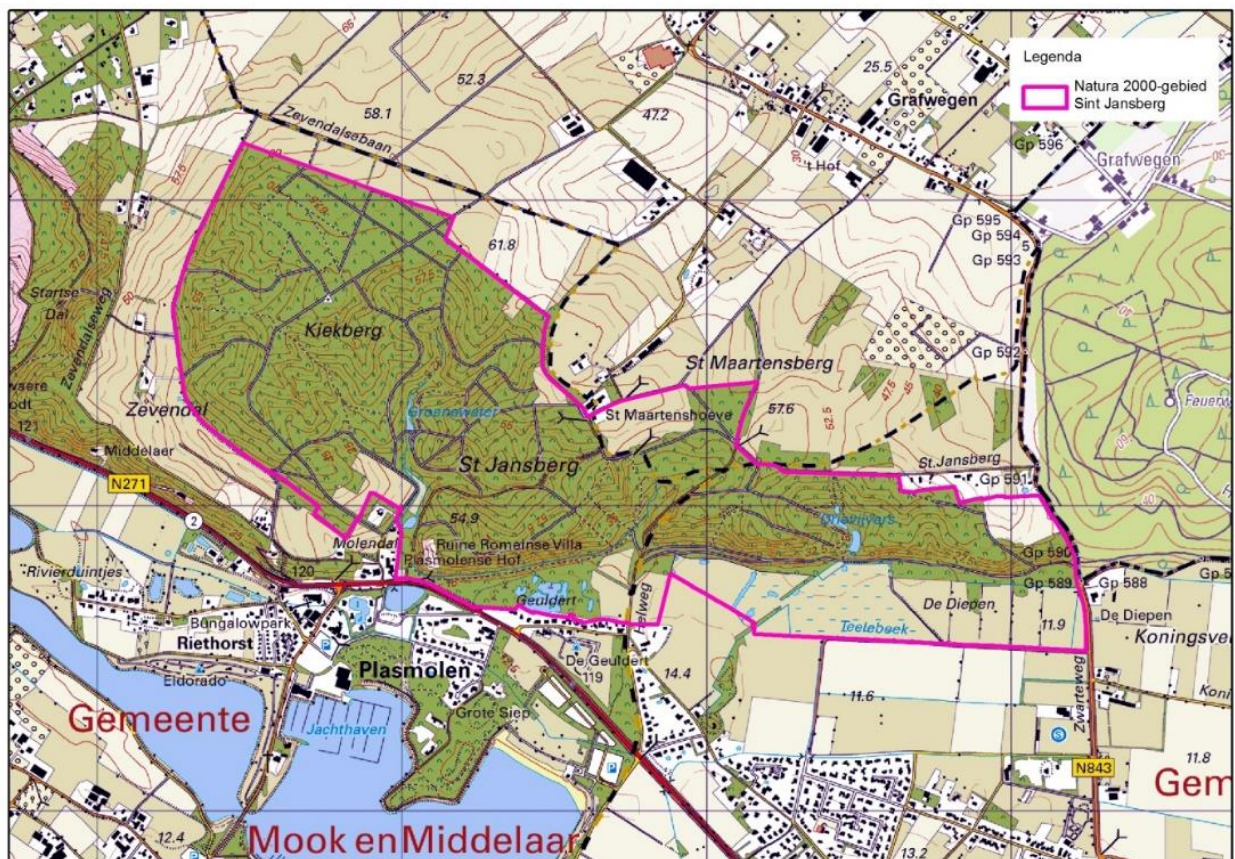
Het gemeentelijk bestemmingsplan beschrijft wat er met de ruimte mag gebeuren. Voor Sint Jansberg zijn de bestemmingsplannen van de gemeenten Mook en Middelaar, Berg en Dal en Gennep van belang. In die plannen heeft het gebied voornamelijk de functie *natuur*. Enkele percelen binnen het Natura 2000-gebied vallen onder de functie *agrarisch met waarden*. Vaak is er sprake van een dubbelbestemming met archeologische waarden.

3. Ecologische analyse

3.1. Hoe ziet het gebied er nu uit?

Op de hoger gelegen delen en hellingen van het gebied liggen bodems met een diepe grondwaterstand. Op die plekken vinden we beuken-eikenbossen. In dit soort bossen leeft het vliegend hert. Deze soort leeft in open hellingbossen met voornamelijk oude eikenbomen. Tussen de hellingen – die met bos begroeid zijn – bevindt zich het brongebiedje de Helkuil. Dankzij het kwelwater in dit brongebiedje groeit hier een vochtig bos. Ook direct onder aan de helling in de Geuldert – iets zuidelijker – is sprake van kwel en ook daar vinden we een vochtig bos. De Geuldert is een uitgegraven veenrestant waar nog galigaanmoeras voorkomt. Meer naar het oosten, richting de Diepen, bevinden zich langs de voet van de stuwwal broekbosjes en (veen)moerassen die nat gehouden worden door regenwater, grondwater en kwelwater dat uit de stuwwal komt. De zeggekorfslak leeft in deze vochtige bossen en moerassen, maar ook in de Geuldert. Deze soort is – net als de galigaanmoerassen en vochtige bossen – afhankelijk van de toevoer van kalkrijk kwelwater.

Figuur 3.1 Topografische kaart Natura 2000-gebied Sint Jansberg en omgeving

Dit zijn de belangrijkste natuurwaarden in het gebied:

Galigaanmoerassen

Galigaan is een vaste plant die behoort tot de cypergrassenfamilie. Moeras waarin galigaan voorkomt, domineert in de Geuldert, een voormalig turfkat aan de voet van de Sint Jansberg. Galigaan groeit verspreid in dit gebiedje, met name langs de randen van het water. De omvang van dit gebiedje – inclusief het open water rondom het gebied – bedraagt ongeveer één hectare. Omdat de Geuldert moeilijk toegankelijk is, beperkt het onderhoud aan het moeras zich tot het weghalen van jonge berken en wilgen langs de oevers. Dat gebeurt één keer per jaar. Verder bestaat het beheer uit het

Ontwerp Kernrapport Natura 2000-plan Sint Jansberg (142), juni 2019

reguleren van de waterhuishouding. Het moeras is slecht ontwikkeld en bestrijkt slechts een zeer klein oppervlak. Verdroging heeft daarbij een grote rol gespeeld. In 2013 is een maatregelenpakket uitgevoerd ter bestrijding van de verdroging in en rond de Geuldert. Dat is niet alleen belangrijk voor het galigaanmoeras maar ook voor de zeggekorfslak die hier leeft.

Beuken-eikenbossen

Dit bostype komt verspreid over de hellingen van het gebied voor. De totale oppervlakte bedraagt zo'n 80 hectare. Op de Sint Jansberg is de bosbodem op de hogere delen van de hellingen meestal niet rijk begroeid omdat het grootste deel van de bodem wordt bedekt door een dikke strooisellaag. Op de lagere delen van de hellingen en langs de ingesneden paden is hier en daar een rijkere bodembegroeiing te vinden. De bossen op de Sint Jansberg zijn niet echt gevarieerd wat betreft boomsoort en leeftijd van de bomen. De rest van de begroeiing in het bos zorgt ook niet voor een optimale bosstructuur. De kwaliteit van de beuken-eikenbossen kan verbeterd worden door uitheemse soorten te verwijderen, bosranden te ontwikkelen en het bos uit te dunnen zodat er een betere structuur ontstaat. Dit gebeurt zeer gefaseerd om het bosklimaat niet aan te tasten. Als het bos ouder wordt, neemt de structuur verder toe en verbetert de kwaliteit van dit bostype. Dit is ook gunstig voor het vliegend hert.

Vochtige bossen

Alleen de twee bronbosjes in de Helkuil en de Geuldert behoren tot de beschermde vochtige bossen. Het oppervlak van de twee locaties samen bedraagt nog geen 0,7 hectare. Door de geïsoleerde ligging en zeer beperkte omvang zijn de bosjes bijzonder kwetsbaar. Ze zijn afhankelijk van voldoende toestroom van kwelwater. Er zijn twee grondwaterspiegels: één boven en één onder een ondoordringbare leemlaag. Door de scheefgestelde afzettingen in de helling komt de leemlaag op sommige plekken aan de oppervlakte. Op die plekken vloeit het water weg uit een bron, zoals in de Helkuil. De bovenste laag bevat lokaal water, de onderste laag bevat regionaal water. Rondom het bronbos in de Geuldert zien we ook andere vochtige bos- en moerasvegetaties. Die vormen een belangrijke buffer rondom het kleine en zeer kwetsbare bronbos. Dit complete natte gebied vormt het leefgebied van de zeggekorfslak. Vanwege de kwetsbaarheid is de Helkuil afgesloten voor publiek. In de Geuldert zijn anti-verdrogingsmaatregelen uitgevoerd.

Hoogveenbossen

Hoogveenbos komt op twee locaties in het gebied voor. In De Diepen in het oosten van het gebied tegen de Duitse grens en aan de zuidzijde van het gebied, boven de plas van de Geuldert. Het oppervlak van de twee locaties samen bedraagt 2,9 hectare. Het bos komt voor op voedselarme, zure veengronden die permanent onder invloed staan van hoge grondwaterstanden. De kwaliteit van het bos is matig tot slecht. Dit wordt o.a. veroorzaakt door verdroging en door een toename van meststoffen aan bodem en water waardoor soorten als ruwe berk, braam en adelaarsvaren bevoordeeld worden ten gunste van planten behorende bij het hoogveenbos. De kwaliteit van het bos kan worden verbeterd door het vasthouden van regenwater en het tegengaan van toevoer van meststoffen en verdroging. Behalve de in de Geuldert uitgevoerde anti-verdrogingsmaatregelen is er geen beheer in de hoogveenbossen zelf.

Zeggekorfslak

De zeggekorfslak leeft in de Geuldert en aan de voet van de stuwwal onder de Drie Vijvers. De zeggekorfslak is een klein landslakje. Hij leeft het liefst op grote zeggensoorten (moeras-, oever- en pluimzegge) maar ook op riet en galigaan. De slak voedt zich met schimmels en algen die als parasieten op deze planten leven. In 2016 is in dit gebied voor eerst een verspreidingsonderzoek naar de soort uitgevoerd. Uitspraken over de populatieontwikkeling kunnen we dus nog niet doen. Het beheer in het gebied is op dit moment nog niet expliciet toegespitst op de zeggekorfslak, maar bij werkzaamheden wordt wel rekening gehouden met de aanwezigheid van de soort.

Vliegend hert

Het vliegend hert komt vooral voor op de Nederlands-Duitse grens langs de Grensweg en langs de bosrand van de Sint Jansberg tot aan Plasmolen. Het mannetje kan tot acht centimeter groot worden en is daarmee de grootste kever van Europa. Het vrouwtje is veel kleiner en onopvallender. Het mannetje is herkenbaar aan zijn geweevormige kaken. De larve leeft onder de grond van hout dat is aangepast door witrot. De larve heeft 4-8 jaar nodig voor zijn ontwikkeling. De volwassen kevers leven slecht enkele maanden en zijn actief in de periode van eind mei tot eind augustus. Het vliegend hert komt voor in open hellingbossen, bosranden, houtwallen en holle wegen, maar ook in tuinen. Zo lang er maar (eiken)hout aanwezig is dat is aangetast door witrot. Natuurmonumenten heeft het beheer op de Sint Jansberg toegespitst op het vliegend hert door de begroeiing rondom eiken weg te halen of bomen te snoeien. Verder zijn er broedstoven geplaatst: dat zijn eikenstammetjes bedekt met hout-snipper. Deze heuvels gaan vanzelf rotten en vormen zo een aanlokkelijke broedplaats. Tot slot worden open stukken in het bos gecreëerd, langs de hele bosrand van de Sint Jansberg om zo een verbinding te realiseren met het leefgebied van het vliegend hert in het Duitse Reichswald.

3.2. Welke doelen willen we bereiken met dit Natura 2000-plan?

In het aanwijzingsbesluit van Natura 2000 is vastgelegd dat de oppervlakte van de aangewezen habitattypen en leefgebieden in stand moet worden gehouden en de kwaliteit moet worden verbeterd. Daarnaast moet het leefgebied van het vliegend hert worden vergroot.

De Minister van LNV heeft op 5 maart 2018 in de Staatscourant een zogenoemd Veegbesluit gepubliceerd en ter visie gelegd, waarin voor het N2000-gebied Sint Jansberg het habitatype hoogveenbos wordt toegevoegd aan het Aanwijzingsbesluit d.d. 23 mei 2013. Op dit voornemen van de minister zijn in Limburg geen gebiedsgerichte bedenkingen ingediend. Daarom anticipeert voorliggend N2000-plan op het definitief worden van deze ontwerp-aanwijzing. Het N2000-plan bevat een analyse van de knelpunten en een onderzoeksmaatregel, die nodig zijn om ook dit toegevoegde instandhoudingsdoel veilig te stellen. De hiertoe toegevoegde of op basis van het onderzoek nog toe te voegen herstelmaatregelen worden pas uitgevoerd nadat het Veegbesluit door het Rijk definitief is vastgesteld (naar verwachting 2020) én indien de provincie Limburg met het ministerie tot gedragen afspraken komt over de financiering van de hiermee gemoeide extra kosten.

Huidige en beoogde situatie

Tabel 3.1 Instandhoudingsdoelstellingen Sint Jansberg

(Doel; >: uitbreiding/verbetering, =: behoud, Trend; >: positief, =: stabiel, -: negatief, ?: onbekend)

Habitatype	Huidige situatie		Doel			Trend	
	Opp. (hectare)	Kwaliteit	Opp.	Kwaliteit	Popu- latie	Opp.	Kwaliteit
Galigaanmoerassen	0,2	slecht	=	=	n.v.t.	=	-
Beuken-eikenbossen	79,3	matig	=	>	n.v.t.	=	=
Vochtige bossen	0,4	slecht	=	>	n.v.t.	=	=
Hoogveenbos	2,4	matig	=	>	n.v.t.	?	?
Leefgebied zeggekorfslak	3,7	matig	=	>	=	?	?
Leefgebied vliegend hert	141,5	matig	>	>	>	?	?

Voorgaande tabel geeft per habitatype en soort aan wat de huidige oppervlakte en kwaliteit van het gebied is. Daarnaast zijn de doelen benoemd en wordt de ontwikkelingstrend weergegeven. De afgelopen jaren is een groot gebied geschikt gemaakt als leefgebied voor het vliegend hert. Daarmee is al een belangrijk deel van de uitbreidingsdoelstelling ingevuld.

De ligging van de verschillende habitattypen is aangegeven op de habitattypenkaart (zie bijlage 1). De leefgebieden zijn opgenomen in de bijlagen 2a. en 2b.

3.3. Waar lopen we nog tegen aan?

In het gebied Sint Jansberg hebben de habitattypen en soorten te kampen met knelpunten. Daarnaast hebben we op sommige punten nog niet voldoende kennis verzameld. Deze kennisleemten en knelpunten moeten worden aangepakt om de natuurdoelen te kunnen bereiken. Tabel 3.2 toont een overzicht van de knelpunten en kennisleemten. Onder de tabel volgt een korte omschrijving.

Tabel 3.2 Overzicht van de knelpunten en kennisleemten

	Knelpunt	Habitatype			Soort		
		Galigaan- moerassen	Beuken- eikenbossen	Vochtige bossen	Hoogveen- Bossen	Zegge- korfslak	Vliegend hert
K1	Verdroging			x	x	x	
K2	Waterkwaliteit	x		x	X		
K3	Stikstofdepositie	x	x	x	X	x	
K4	Isolatie en omvang gebied	x		x	X		
K5	Beheer	x				x	
K6	Run off		x	x	x		
K7	Structuur		x				
K8	Toekomstbestendigheid leefgebied						x
Kennisleemte							
		Galigaan- moerassen	Beuken- eikenbossen	Vochtige bossen	Hoogveen- Bossen	Zegge- korfslak	Vliegend hert
L1	Standplaatscondities Sint Jansberg	x					
L2	Inrichting bufferstroken		x		x		
L3	Verkeer						x
L4	Bestrijding bamboe	x		x	x	x	

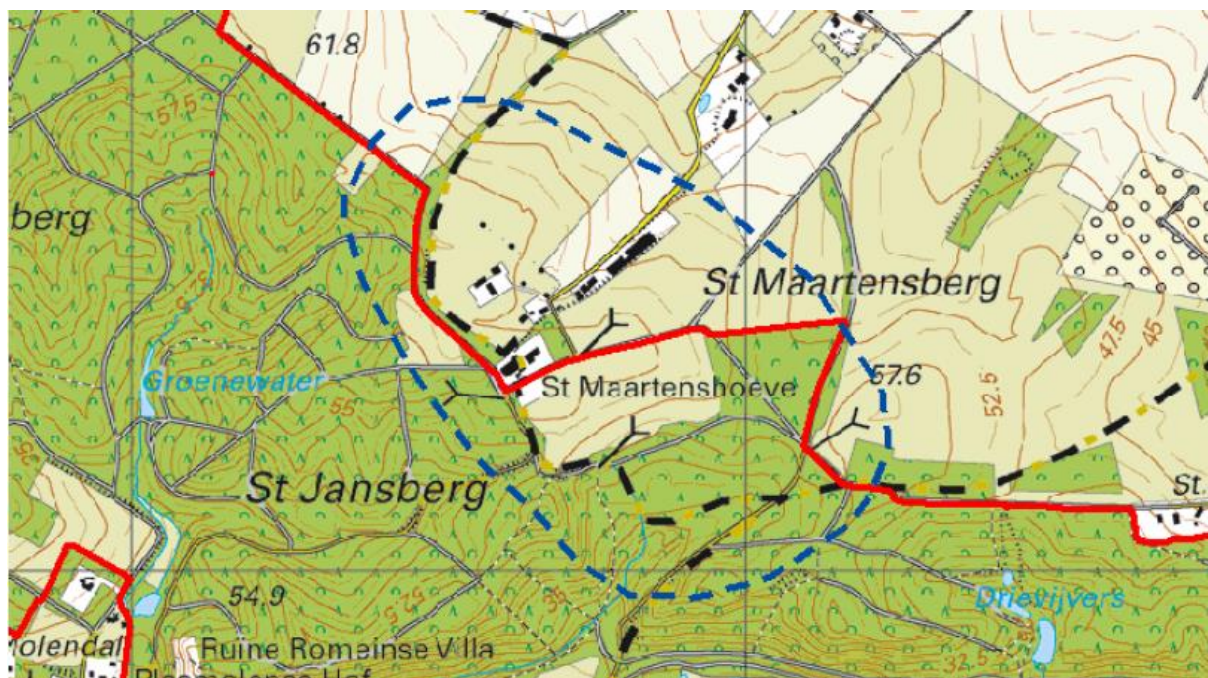
Knelpunt 1 Verdroging

Dit knelpunt heeft invloed op de vochtige bossen en het leefgebied van de zeggekorfslak. Op één tot twee meter onder het maaiveld bevindt zich een leemlaag die fungeert als een scheidende laag. Metingen van het Waterschap hebben aangetoond dat er sprake is van verdroging in de zomer. Door de verdroging treedt verzuring en vermesting op. Planten die niet van zuur houden, worden door de verzuring verdrongen. Door de vermesting en verdroging verruigt een gebied. Het Waterschap en Natuurmonumenten hebben in het kader van het PAS een pakket maatregelen uitgevoerd om de verdroging in de kwelzone aan de voet van de Sint Jansberg tegen te gaan. Uit monitoringsgegevens moet (nog) blijken in hoeverre de genomen maatregelen de gewenste resultaten opleveren. Daarnaast is de plantensoort bamboe het gebied de Kooi binnengedrongen. Deze soort kan de inheemse soorten overheersen maar vormt vooral een bedreiging voor de waterhuishouding. De soort kan met zijn sterke wortelstelsel de ondoordringbare leemlaag – en het daarop geplaatste kwelscherm – perforeren. Onderzoek moet nog uitwijzen hoe de bamboe het beste verwijderd kan worden. (zie Leemte 4).

Knelpunt 2 Waterkwaliteit

De waterkwaliteit heeft invloed op de vochtige bossen. Vooral in het bronbos in de Helkuil is het grondwater sterk belast met hoge waarden nitraat en sulfaat. Om dit probleem op te lossen moet duidelijk zijn waar het water in de Helkuil precies vandaan komt. Dat is inmiddels in opdracht van de Provincie onderzocht. De ligging en omvang van het minimale intrekgebied zijn te zien op figuur 3.2. Dankzij dit onderzoek is duidelijk op welke plek maatregelen getroffen moeten worden om de waterkwaliteit te verbeteren.

Figuur 3.2 Kaartuitsnede Sint Jansberg, ligging intrekgebied Helkuil

Op de topografische kaart met de grens van het Natura 2000 gebied (rood) geeft de blauwe stippellijn de begrenzing van het intrekgebied weer

Knelpunt 3 Stikstofdepositie

Alle habitattypen en het leefgebied van de zeggekorfslak zijn gevoelig voor stikstof. Verkeer, landbouw en industrie stoten stikstof uit en dat komt neer in het natuurgebied. Uit metingen blijkt dat de kritische depositiewaarden in het gebied worden overschreden. Er wordt voor de komende 15 jaar weliswaar een daling verwacht maar ook dan blijven de waarden nog altijd te hoog. Te veel stikstof zorgt voor vermisting en verzuring, waardoor het gebied verzuigt en overwoekerd wordt door bijvoorbeeld brandnetels.

Knelpunt 4 Isolatie en omvang gebied

De volledig geïsoleerde ligging van de bronbosjes en het galigaanmoeras - plus de omvang van de locaties waar de beschermde habitattypen aanwezig zijn - vormen een knelpunt.

Knelpunt 5 Beheer

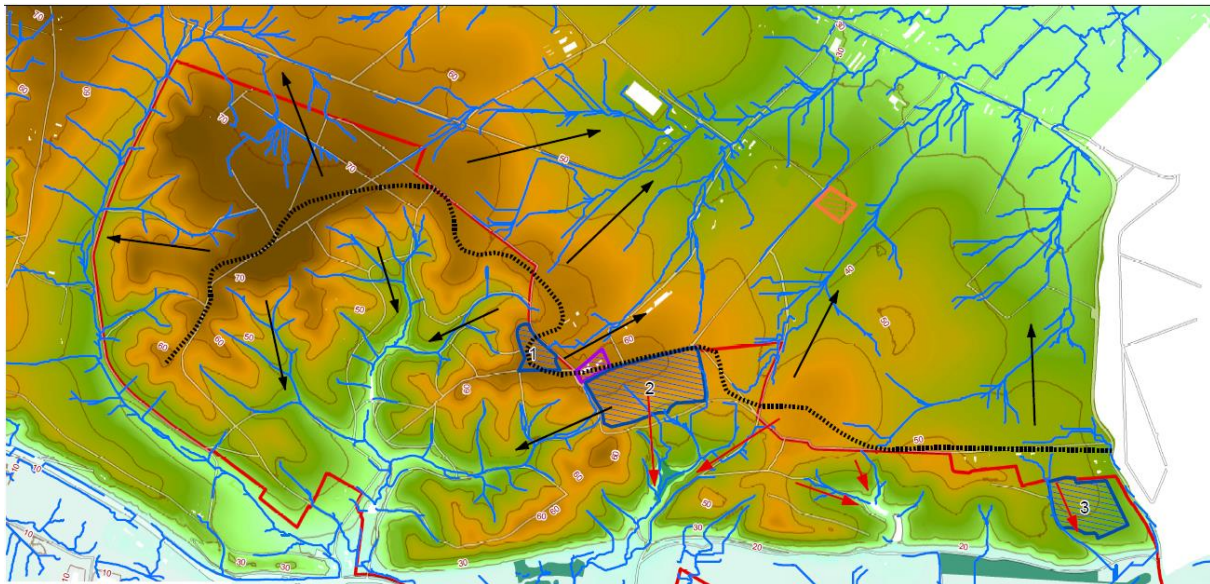
Met name bij de galigaanmoerassen vormt het beheer een knelpunt. Dit habitatype is door zijn ligging in het kwelgebied de Geuldert slecht bereikbaar en lastig te betreden. Goed beheer kan eigenlijk alleen worden uitgevoerd als er natuurrijks aanwezig is dat dik genoeg is om de machines te kunnen dragen. Ook het kapmateriaal moet via het ijs afgevoerd kunnen worden. De bestrijding van bamboe zorgt voor een extra beheerprobleem, zoals al genoemd onder Knelpunt 1.

Voor de zeggekorfslak vormt het beheer geen echt knelpunt maar wel een punt van aandacht. Recent is duidelijk geworden waar de soort exact leeft. Nu dat bekend is, moet er gericht beheer op deze soort worden gevoerd.

Knelpunt 6 Run off

Met *run off* bedoelen we de afspoeling van regenwater. Aan de noordzijde grenst de Sint Jansberg aan een landbouwgebied. Grondwater met vermistende stoffen kan dus richting de Sint Jansberg spoelen. Dit knelpunt heeft invloed op de beuken-eikenbossen, die aan het landbouwgebied grenzen. Deze bossen liggen op de hellingen die van nature vrij voedselarm zijn. Door vermistening van de grond wordt de beuk dominant. Normaal gesproken beperkt dit vermistende effect zich tot de rand van het bos maar op een helling – zoals op de Sint Jansberg – is het effect groter. Uit recent onderzoek blijkt dat de afspoeling op de Sint Jansberg aan de orde is op de locaties zoals hieronder in figuur 3.3 met pijlen is aangegeven. De pijlen geven de afstromingsrichting aan, waarbij de rode pijlen de risico-gebieden voor de beuken-eikenbossen aangeven.

Figuur 3.3 Stromingsbanen door het gebied met topografische waterscheiding

Binnen de grens van het Natura 2000 gebied (rood) geven de pijlen de plekken met afspoeling aan. Bij de rode pijlen is sprake van een effect op beuken-eikenbossen, bij de zwarte pijlen niet.

Knelpunt 7 Structuur

De bossen op de Sint Jansberg zijn niet echt gevarieerd wat betreft boomsoort. Per perceel zien we bovendien bomen van ongeveer dezelfde leeftijd. De rest van de begroeiing in het bos zorgt ook niet voor een optimale bosstructuur. De bodembegroeiing is beperkt of ontbreekt volledig. Er zijn te weinig open plekken met een soortenrijke(re) begroeiing. Ook het aandeel dik dood hout moet groter. De bestrijding van uitheemse soorten zoals de Amerikaanse eik, Amerikaanse vogelkers en douglas vormt een speerpunt in het beheer. Dit zijn soorten die gemakkelijk en agressief uit de grond schieten en andere inheemse soorten kunnen verdringen of overwoekeren. Na het kappen komt de Amerikaanse eik weer vrij snel terug door het zaad dat in de bodem zit. Daarnaast bedreigt de snelle groei en uitbreiding van adelaarsvaren op deze kapvlakten de jonge aanplant die de plaats van de Amerikaanse eiken eigenlijk moet innemen.

Knelpunt 8 Toekomstbestendigheid leefgebied vliegend hert

Op dit moment zijn er voldoende locaties die geschikt zijn als leefgebied voor het vliegend hert. Omdat de soort afhankelijk is van rottende eiken is het van groot belang dat er op de Sint Jansberg steeds

voldoende eiken aanwezig zijn om de huidige oude en dode – door witrot aangetaste – eiken te vervangen. Met goed beheer moeten we ervoor zorgen dat er altijd eiken in alle leeftijdsfasen in het gebied voorkomen. De populatie van het vliegend hert op de Sint Jansberg is (mede) afhankelijk van de (bron)populatie onderaan het Reichswald. Dus ook in die omgeving moeten maatregelen worden getroffen om het voortbestaan van de soort zeker te stellen voor de toekomst.

Leemte 1 Standplaatscondities galigaanmoerassen

Het is onduidelijk wat de conditie is van het galigaanmoeras. Kwijnt het moeras weg of is er sprake van een stabiele situatie? Dit vraagt om nader onderzoek naar de condities van het moeras op de Sint Jansberg. Wat onderzocht moet worden is de oppervlaktewaterkwaliteit, de mogelijke slibophoping in de Geuldert en de bijbehorende verzuring/vermesting die invloed kan hebben op het galigaanmoeras langs de oever. De conditie van het moeras is onduidelijk omdat er geen standaardmethode van monitoring is om de ontwikkeling van het moeras te volgen.

Leemte 2 Inrichting bufferzones

Nu duidelijk is op welke plekken afspoeling van meststoffen een risico kan vormen voor de beuken-eikenbossen (zie knelpunt 6) resteert de vraag over de locatie, maatvoering, inrichting en gebruik van opvangstroken om deze afspoeling richting de bossen tegen te gaan. De ideale breedte, lengte, ligging, begroeiing en gebruik van deze bufferzones wordt nu onderzocht. De resultaten zijn op korte termijn te verwachten.

Leemte 3 Verkeer

Vermoedelijk wordt de populatie van het vliegend hert bedreigd doordat veel kevers worden doodgereden op de Grensweg in Milsbeek. Ook het verkeer op de Holleweg tussen het Reichswald en de Sint Jansberg vormt een barrière. Nader onderzoek moet uitwijzen waar precies en op welk moment de kevers worden doodgereden. Speelt het bijvoorbeeld een rol dat het vliegend hert sowieso maar enkele weken leeft? En hoeveel (fiets)verkeer gaat er over de Grensweg op het moment dat de kevers actief zijn? Wat zijn de effecten op de populatie? Nadat deze en andere vragen zijn beantwoord, kan worden gekeken naar oplossingen.

Leemte 4 Bestrijding bamboe

In de Kooi, grenzend aan de Geuldert, heeft de plant bamboe zich gevestigd. Bamboe bedreigt inheemse soorten en tast daarmee het galigaanmoeras en de vochtige bossen aan. Bovendien vrezen we dat het wortelstelsel van de bamboe de leemlaag en het kwelscherm perforeert. We moeten nog onderzoeken hoe we deze soort kunnen bestrijden.

Het Natura 2000-gebied, de habitattypen en leefgebieden zijn krap bemeten waardoor de natuur niet robuust is. De natuurwaarden in het gebied zijn daardoor heel gevoelig voor invloeden van buiten het gebied die de ontwikkeling van de habitattypen en leefgebieden belemmeren.

4. Welke resultaten realiseren we?

4.1. Dit verwacht Natura 2000 van ons

Binnen Natura 2000 wordt verwacht dat de kwaliteit van de beuken-eikenbossen, de vochtige bossen en de leefgebieden van de zeggekorfslak en het vliegend hert verbeterd wordt. Voor het galigaanmoeras wordt verwacht dat de kwaliteit en het oppervlakte gelijk blijft en dus niet afneemt. De populatie en het leefgebied van het vliegend hert moeten groeien. Voor het vliegend hert en de zeggekorfslak vormt de Sint Jansberg één van de belangrijkste leefgebieden in Nederland.

In onderstaande tabel zijn de huidige situatie, de Natura 2000-doelen, de landelijke staat van instandhouding en de bijdrage aan de landelijke doelen samengevat.

Tabel 4.1 Instandhoudingsdoelstellingen Sint Jansberg

Habitatype	Huidige situatie			Doel**			Landelijke staat van instandhouding***	Relatieve bijdrage aan landelijke Svl
	Opp. (ha)	Kwaliteit	Trend*	Opp.	Kwaliteit	Populatie		
Galigaanmoerassen	0,2	slecht	-	=	=	n.v.t.	--	< 2%
Beuken-eikenbossen	79,3	matig	=	=	>	n.v.t.	--	< 2%
Vochtige bossen	0,4	slecht	=	=	>	n.v.t.	-	< 2%
Hoogveenbos	2,4	matig	=	>	n.v.t.	?	?	< 2%
Zeggekorfslak	3,7	matig	O	=	>	=	-	< 2%
Vliegend hert	141,5	matig	O	>	>	>	-	#

* Trend > : positief / = : stabiel / - : negatief / O : onbekend

**Doel > : uitbreiding, verbetering kwaliteit / = : behoud areaal, behoud kwaliteit

*** Landelijke staat van instandhouding + : gunstig / - : matig gunstig / -- : zeer ongunstig

Voor het vliegend hert is geen relatieve bijdrage aan de landelijke populatie weergegeven. Dit is vanwege de beperkte inventarisatiegegevens voor deze soort (nog) niet mogelijk.

Doelstelling galigaanmoerassen

Het galigaanmoeras komt voor op een kleine oppervlakte in het gebied en verkeert in een slechte staat. Het galigaanmoeras maakt onderdeel uit van het leefgebied van de zeggekorfslak. Dit N2000-plan is gericht op het behoud van oppervlakte en kwaliteit van het galigaanmoeras. De huidige 0,2 hectare is onvoldoende voor behoud van het moeras. Ook de kwaliteit is onvoldoende om duurzaam de staat van instandhouding te garanderen. Het minimumoppervlakte voor dit type moeras ligt tussen de 0,5 en 30 hectare. Gezien de huidige kleine groeiplaats en het gegeven dat de zeggekorfslak ook nog in andere biotopen leeft, wordt – op (lange) termijn – gestreefd naar een galigaanmoeras van 1 à 2 hectare.

Doelstelling beuken-eikenbossen

De kwaliteit van dit droge bostype moet verbeteren. Er is een gebrek aan voldoende bosstructuur en de beuken-eikenbossen zijn verdeeld over verschillende bosvakken. Om een duurzame instandhouding te garanderen is een natuurlijke verjongingscyclus van belang. Die zorgt ervoor dat alle ontwikkelingsstadia aanwezig zijn. Dood hout en de aanwezigheid van het vliegend hert zijn typerend

voor één van de latere ontwikkelingsfasen van een bos. Vooral in het stadium dat de beuken aftakelen en afsterven, is er veel dood hout aanwezig. Zo'n 80 hectare van het oppervlakte van het gebied Sint Jansberg is bedekt met dit bostype. Dat is voldoende voor een bos om alle ontwikkelingsstadia te doorlopen.

Doelstelling vochtige bossen

Het bostype vochtige bossen bestaat uit twee kleine bronbosjes die samen ongeveer 0,4 hectare beslaan. Dit kleine oppervlak maakt het bos zeer kwetsbaar. De gewenste kwaliteitsverbetering moet worden gezocht in de bronboslocaties zelf en in de directe omgeving van die locaties. Het is gunstig dat het bronbosje in de Geuldert omringd is door andere vochtige bostypen. Als deze omliggende bostypen in goede staat verkeren, fungeren ze als een buffer rondom het bronbosje, waardoor een robuuster geheel ontstaat. Het is dus van belang om ook de omliggende natte bostypen in goede staat te houden. Maatregelen ter verbetering van de kwaliteit van de vochtige bossen mogen niet ten koste gaan van het leefgebied van de zeggekorfslak. Dat bevindt zich in hetzelfde gebied.

Doelstelling hoogveenbossen

Het hoogveenbos komt over een beperkte oppervlakte (2,9 hectare) in het gebied voor. Het betreft twee op afstand van elkaar gelegen locaties: in de Geuldert en in, in het zuidoosten van het gebied, De Diepen. De hoogveenbosjes hebben een matige kwaliteit. Bij de aanwijzing van het habitattype in 2018 is de verwachting uitgesproken dat het habitattype zal profiteren van verbetering van de waterhuishouding (Ministerie van LNV, 2018).

Het hoogveenbos is afhankelijk van permanent hoge grondwaterstanden. Dit landschapsecologische proces wordt gestuurd door aanvoer van kwel, zijdelingse toevoer van oppervlaktewater en/of door stagnerende lagen in de bodem die het wegzakken van regenwater tegenhouden. Voor het voortbestaan en voor de natuurlijke ontwikkeling van hoogveenbossen is het noodzakelijk dat voldoende kwel, toevoer van oppervlakte kan plaatsvinden en dat de stagnerende bodemlagen in tact blijven. Daarbij is ook de waterkwaliteit van groot belang. Deze moet mineraalarm zijn.

Doelstelling zeggekorfslak

De zeggekorfslak komt voor in vier Limburgse Natura 2000-gebieden. Volgens het aanwijzingsbesluit van Natura 2000 komt de zeggekorfslak in een kleine, kwetsbare populatie voor, maar eigenlijk is de grootte van de populatie niet bekend. Met behulp van recent uitgevoerde onderzoeken is alleen het leefgebied vastgesteld. Dit leefgebied bedraagt momenteel zo'n 3,7 hectare. Dat is voldoende voor het instandhouden van een duurzame populatie. Kwaliteitsverbetering kan worden gerealiseerd door de habitattypen te verbeteren waar de zeggekorfslak leeft. Deze overlap tussen habitattypen en leefgebied is echter beperkt zodat de kwaliteitsverbetering ook moet worden gehaald in andere natte bos- en moerasvegetaties.

Doelstelling vliegend hert

De Sint Jansberg is één van de acht populatiekernen van vliegende herten in Nederland. Door de populatie in het aangrenzende Reichswald kan de populatie op de Sint Jansberg zich herstellen. Hiervoor moet het leefgebied wel worden uitgebreid. Het huidige potentiële leefgebied op de Sint Jansberg is 140 hectare. Ongeveer 50 hectare daarvan is al bezet; de resterende 90 hectare is geschikt als leefgebied. Dit biedt voor dit moment voldoende garantie voor een duurzame populatie. De kwaliteitsverbetering van het leefgebied zal voor een groot deel samen kunnen gaan met de kwaliteitsverbetering van de beuken-eikenbossen.

4.2. Waar zien we kansen en hoe kunnen we die benutten?

Kansen galigaanmoerassen

De slechte staat van instandhouding van de galigaanmoerassen op de huidige locatie lijkt niet te verbeteren. Toch is het van belang om de huidige moerassen te behouden. Daarom moeten we

bekijken of het mogelijk is om op een andere plek galigaanmoerassen te ontwikkelen. Dit kost zeker 25 jaar. In het kader van het PAS is in de buurt van de Helweg al geprobeerd galigaan uit te zaaien en uit te planten. Dat heeft nog geen resultaat opgeleverd. Een andere mogelijkheid wordt geboden door het project Koningsven-De Diepen. Dit ontgrondingsproject met natuurontwikkeling biedt naar verwachting nieuwe kansen voor galigaanmoerassen. In het deelgebied De Diepen is in 2018 de toplaag afgegraven waardoor geschikte omstandigheden voor dit type moeras ontstaan.

Kansen beuken-eikenbossen

De huidige oppervlakte van circa 80 hectare is groot genoeg voor een duurzame instandhouding van dit bostype. Binnen deze oppervlakte kan een bos zich goed ontwikkelen en is verdere kwaliteitsverbetering haalbaar. Daarnaast is het mogelijk om vlakken met beuken-eikenbos met elkaar te verbinden. Ook dat komt de kwaliteit ten goede.

Kansen vochtige bossen

Dit bostype komt voor in de Helkuil en in de Geuldert. De locaties hebben ieder hun eigen waterhuishouding. Voor de locaties gelden dan ook verschillende ontwikkelmogelijkheden:

- Geuldert: Behoud van het bronbosje is mogelijk als de waterhuishouding ter plekke op orde wordt gehouden. Daarnaast moeten de omliggende natte bos- en moerasvegetaties in de Geuldert en de Kooi goed in stand worden gebracht en gehouden. Hiervoor is al een aantal PAS-maatregelen getroffen. Als het bronbos wordt omringd met andere goed functionerende natte vegetaties komt dat de kwaliteit van het vochtige bos ten goede.
- Helkuil: Dit bronbosje kunnen we behouden en verbeteren zodra het lukt om de hoeveelheid nitraat in het grondwater terug te dringen. Daarvoor moeten we maatregelen treffen in het gebied waar het nitraathoudend water in de bodem trekt.

Kansen hoogveenbossen

Voor de hoogveenbosje in de Geuldert geldt hetzelfde als voor het bronbosje dat kwalificeert voor het habitattype vochtig alluviaal bos: inzetten op een goed functionerende buffer van omliggende vochtige bos- en moerasvegetaties. De ontwikkeling van het hoogveenbosje in de Diepen wordt gemonitord om de staat van instandhouding en een trend te kunnen vaststellen.

Kansen zeggekorfslak

In de kwelgebieden de Geuldert en de Kooi zijn al PAS-maatregelen genomen die bijdragen aan het behoud van omvang en de kwaliteitsverbetering van het leefgebied van de zeggekorfslak. Denk aan de plaatsing van een kwelscherm. Verder liggen er kansen voor verbetering van het leefgebied in:

- de gedane aanbevelingen voor het beheer van de leefgebiedjes,
- de ontwikkeling van galigaanmoeras in de Verloren hoek,
- het verbinden van de leefgebieden in de Geuldert met het nieuwe galigaanmoeras dat in de Verloren hoek ontwikkeld wordt,
- de moerasvegetaties die zullen ontstaan na de ontgroning van de Diepen.

Kansen vliegend hert

De afgelopen jaren zijn diverse locaties geschikt gemaakt voor het vliegend hert. Voor verdere uitbreiding van het leefgebied kan hierop worden voortgeborduurd. De huidige situatie biedt voor nu voldoende mogelijkheden en ruimte voor uitbreiding van de populatie. Op de langere termijn vormen de droge bostypen (behalve de naaldbossen) een geschikt leefgebied voor het vliegend hert. Voorwaarde is dat er steeds voldoende bomen aanwezig zijn die geschikt zijn voor het vliegend hert. Door dit te monitoren en op tijd eiken te planten, staat een groeiende populatie niets in de weg

4.3. Welke strategie hanteren we om de natuurdoelen te bereiken?

Omdat de Sint Jansberg vooral belangrijk is voor de zeggekorfslak en het vliegend hert is de strategie uitgewerkt aan de hand van de leefgebieden van deze twee soorten:

1. Zeggekorfslak: leefgebied op de lage en natte delen van de Sint Jansberg

Dankzij recent onderzoek weten we dat de zeggekorfslak leeft in de moeras- en natte bosvegetaties onder aan de helling van de Sint Jansberg. De beschermde galigaanmoerassen en vochtige bossen behoren ook tot zijn leefgebied. De kwaliteit van het leefgebied van de zeggekorfslak moet worden vergroot. Dit gaat in de Geuldert deels samen met het verbeteren van de kwaliteit van het galigaanmoeras en het vochtige bos.

Voor dit moment wordt ingezet op behoud van het huidige galigaanmoeras in de Geuldert. Om dit moerastype te behouden wordt nieuw galigaanmoeras ontwikkeld in de Verloren hoek en in De Diepen. Ondertussen wordt een monitoringsprotocol opgesteld zodat de ontwikkeling van galigaan volgens een eenduidige standaard kan worden gevolgd. De monitoring wordt ingezet op de huidige standplaats maar ook op toekomstige locaties.

Het projectplan Koningsven-De Diepen kan het leefgebied van de zeggekorfslak in de omgeving van de Diepen versterken. Ontwikkeling van galigaanmoeras en ander moeras in dit deelgebied draagt bij aan de kwaliteit van het leefgebied doordat het moeras een robuustere omvang krijgt. Ook het bronbosje in de Geuldert behoort tot het leefgebied van de zeggekorfslak. Dit bosje kunnen we versterken door een goed functionerende buffer te realiseren van de omliggende vochtige moeras- en bosvegetaties. Daarin heeft de zeggekorfslak ook zijn leefgebied. In de overige moerasvegetaties waar de zeggekorfslak leeft, wordt de kwaliteit verbeterd met behulp van kleinschalige beheeringrepen. Om de ontwikkeling en de staat van instandhouding van (het leefgebied van) de zeggekorfslak goed in beeld te krijgen en te houden, wordt de soort de komende jaren intensief gemonitord.

In de Helkuil wordt het vochtige bos versterkt doordat we de waterkwaliteit op orde brengen. Dit doen we door maatregelen te treffen in het gebied waar het grondwater in de bodem trekt.

2. Vliegend hert: leefgebied op de hoge en droge delen van de Sint Jansberg

Het vliegend hert leeft op de hoge en droge delen van de Sint Jansberg, die overwegend bedekt zijn met bos. In deze bossen is meer variatie in de leeftijdsopbouw gewenst. Grotere bosdelen krijgen de kans om zich door te ontwikkelen tot en met de aftakelingsfase. Dit is van groot belang voor het vliegend hert dat afhankelijk is van dood hout en van natuurlijke open plekken in het bos. Het verbinden van vlakken met beuken-eikenbos die nu geïsoleerd liggen, draagt ook bij aan verbetering van de kwaliteit. Dit kan door tussenliggende naaldhoutpercelen om te vormen naar plekken waar zich een jong loofbos kan ontwikkelen. Gezien de voorkeur van het vliegend hert moet hierbij voortdurend aandacht zijn voor de aanwezigheid van voldoende eiken. Het leefgebied van het vliegend hert kan alleen duurzaam voortbestaan als er voldoende eiken zijn, verspreid over de verschillende leeftijdsklassen.

Met beheermaatregelen is het gebied de afgelopen tijd geschikt gemaakt als leefgebied voor het vliegend hert. Uitbreiding van de populatie van het vliegend hert vanuit de bronpopulatie onder aan de helling van het Reichswald vormt de volgende stap. Door middel van nieuwe voortplantingsplekken – die niet te ver van bestaande plekken af liggen – kan het vliegend hert zich steeds verder over het gebied uitbreiden.

Monitoring van het vliegend hert zorgt ervoor dat de kolonisatie van de Sint Jansberg wordt gevolgd en in beeld komt hoe de populatieontwikkeling van de soort verloopt.

De habitattypen en leefgebieden binnen het Natura 2000-gebied worden door alle extra (beheer-) maatregelen versterkt. Ook de natuur die rondom de Sint Jansberg ligt helpt hierbij. Dit maakt de natuur binnen het gebied robuuster.

3. Toekomstbeeld

Als de Natura 2000-maatregelen zijn uitgevoerd, zijn er op meer plekken galigaanmoerassen ontstaan en zijn de vochtige bossen niet verdroogd en verruigd. De waterkwaliteit is verbeterd en de zeldzame zeggekorfslak heeft een beter leefgebied gekregen. De bossen zijn gevarieerder wat betreft boomsoort, leeftijd en formaat, waardoor een betere bosstructuur is ontstaan. Ook de bodembegroeiing is rijker en gevarieerder. Losse vlakken beuken- eikenbos zijn met elkaar verbonden zodat er een groter leefgebied voor het vliegend hert is ontstaan en de populatie verder is gegroeid.

4.4. Invulling van de natuurdoelen

In onderstaande tabel wordt de invulling van natuurdoelen voor de Sint Jansberg weergegeven.

Tabel 4.1 Doelrealisatie Sint Jansberg

Habitatype	Huidige situatie		Doel			Doelrealisatie
	Opp. (ha)	Kwaliteit	Opp. (ha)	Kwaliteit	Populatie	
Galigaanmoerassen	0,2	slecht	1 à 2	=		Zorg voor behoud huidige oppervlakte. Uitbreiding ten behoeve van behoud op nieuwe locaties. Deze ontwikkeling biedt ook kansen voor de zeggekorfslak.
Beuken-eikenbossen	79,3	matig	80	>		Verbetering bosstructuur brengt kwaliteit van dit bostype naar een hoger niveau. Binnen dit bostype is extra aandacht voor een toekomstbestendig leefgebied voor het vliegend hert.
Vochtige bossen	0,4	slecht	0,4	>		Kwaliteitsverbetering van dit bostype door het water afkomstig uit het intrekgebied aan te pakken. Zorg voor buffer om de kwetsbaarheid van dit bostype te verminderen. Kwaliteitsverbetering van dit bostype is positief voor de zeggekorfslak.
Hoogveenbossen	2,9	matig	2,9	>		Zorg voor buffer om kwetsbaarheid habitatype in de Geuldert te verminderen. In De Diepen wordt de ontwikkeling van het

						hoogveenbos na uitvoering van project Koningsven-De Diepen gemonitord.
Zeggekorfslak	3,7	matig	3,7	>	15 individuen per m2	Verbetering kwaliteit leefgebied door: - optimaliseren omstandigheden ter plekke, - op de soort afgestemd beheer en monitoring.
Vliegend hert	141,5	matig	>	>	100 á 200 bezette bomen; 10 individuen per boom	Voor uitbreiding van het leefgebied zijn al veel locaties geschikt (gemaakt). Hierdoor neemt de kwaliteit van het leefgebied toe. Alle kansen voor uitbreiding van de populatie liggen er. Uit monitoring moet blijken hoe de populatie zich ontwikkelt.

5. Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

In dit hoofdstuk staan de maatregelen die nodig zijn om knelpunten op te lossen zodat de gestelde natuurdoelen gerealiseerd kunnen worden. Bij de maatregelen die we noemen, horen de PAS-maatregelen, de vervolgmaatregelen die voortvloeien uit het PAS en de maatregelen die verder nodig zijn om de Natura 2000-doelen te realiseren.

In het vigerende Provinciaal Natuurbeheerplan Limburg 2018 is opgenomen welke natuur in en rondom het Natura 2000-gebied Sint Jansberg nog moet worden ontwikkeld. Het is belangrijk om deze natuur goed in te richten voor de doelen van het Sint Jansberg gebied.

5.1. Instandhoudingsmaatregelen

In de volgende paragrafen worden de maatregelen per habitattype en soort beschreven. In hoofdstuk 3 gaven we al aan dat een groot deel van de beschermde habitattypen en leefgebieden gevoelig is voor stikstof. Dit knelpunt wordt aangepakt via de Verordening veehouderijen en Natura 2000. De maatregelen uit deze verordening gelden voor alle Natura 2000-gebieden in Limburg. Ze zijn niet specifiek voor een bepaald habitattype, soort of gebied en worden daarom niet verder behandeld in dit N2000-plan.

5.1.1. *Maatregelen galigaanmoerassen*

Er zijn PAS-maatregelen geformuleerd voor alle knelpunten rond de galigaanmoerassen. Voordat we die knelpunten kunnen aanpakken, moeten eerst bepaalde kennisleemten worden ingevuld. Zo is er bijvoorbeeld meer inzicht nodig in de condities waar een standplaats voor galigaan aan moet voldoen. Daar wordt onderzoek naar gedaan zodat een passende aanpak kan worden opgesteld.

Verdroging aanpakken

Om te voorkomen dat het moeras uitdroogt, zijn anti-verdrogingsmaatregelen uitgevoerd. Die moeten het water langer vasthouden en daarmee het waterpeil in de directe omgeving van het moeras opzetten. Als uit monitoring blijkt dat de maatregelen niet voldoende resultaat hebben, volgt een tweede fase waarin het kwelscherm wordt verlengd en de detailontwatering eventueel wordt aangepast (zie ook paragraaf 5.2: monitoring).

In deelgebied de Kooi heeft zich de exoot bamboe zich gevestigd. Deze soort is waarschijnlijk afkomstig uit tuinen in de omgeving. Om te voorkomen dat deze plant verder woekert en met zijn wortels het kwelscherm doorlatend maakt, moet de bamboe met wortel en al worden verwijderd.

Waterkwaliteit verbeteren

Het opschonen van de Helkuil (het brongebied van de Helbeek), wordt gefaseerd uitgevoerd en is voor 2/3e deel gereed. Dit is vooral van belang voor het bronbosje in de Helkuil maar heeft ook invloed op het galigaan omdat een deel van het water van de Helbeek ook in de Geuldert stroomt. Daarnaast worden jaarlijks eieren van de Canadese ganzen geraapt om de populatie in te dammen. Ook die maatregel draagt bij aan de waterkwaliteit in de Geuldert.

Onderzoek standplaatsfactoren

De staat van het galigaanmoeras is slecht. Het is echter niet duidelijk waar dit aan ligt. Vermoedelijk zijn één of meerdere standplaatsfactoren in de Geuldert voor het galigaanmoeras niet op orde. Dit vraagt om een gedegen onderzoek. Dit onderzoek valt uiteen in vier delen:

1. Een analyse van de huidige groeiplaats en de factoren die van invloed zijn op het galigaanmoeras ter plekke. Deze analyse moet duidelijk maken hoe we het moeras in een betere staat krijgen.
2. Naast een analyse van de huidige groeiplaats moet worden onderzocht waar - binnen de Natura 2000-begrenzing - potenties liggen voor nieuwe galigaanmoerassen.
3. Daarnaast wordt een experiment met het ontwikkelen van een nieuwe groeiplaats in de Verloren hoek opnieuw uitgevoerd en gemonitord.
4. Tot slot moet een monitoringsprotocol voor het galigaanmoeras worden ontwikkeld.

Tabel 5.1 Overzicht van de knelpunten en instandhoudingsmaatregelen galigaanmoerassen

	Knelpunt	Instandhoudingsmaatregel	PAS vast-gesteld	PAS aan-vullend	N2000
K1	Verdroging	Opheffen detailontwatering	X		
		Plaatsen kwelscherm	X		
		Plaatsen gronddam	X		
		Verlenging van het kwelscherm	X		
		Bamboe bestrijden		X	
K2	Waterkwaliteit	Opschonen brongebied Helbeek	X		
		Beperken ganzenpopulatie	X		
K4	Isolatie en areaal	In deelgebiedje Verloren hoek top laag verwijderen en zaden galigaan opbrengen en planten uitzetten	X		
K5	Beheer	Verwijderen bosopslag	X		
L1	Kennisleemte standplaats-condities	Uitvoeren onderzoek, inclusief ontwikkelen monitoringsprotocol		X	
L4	Bestrijding bamboe	Onderzoek naar methode voor bestrijding bamboe		X	

5.1.2. Maatregelen beuken-eikenbossen

We moeten werken aan de verbetering van de beuken-eikenbossen. De PAS-maatregelen die in dit bostype worden uitgevoerd, moeten de structuur van het bos verbeteren. Het omvormingsbeheer dat in het PAS is vastgelegd, wordt in aangrenzende en verbindende percelen toegepast om dit bostype robuuster te maken en geïsoleerde percelen te verbinden. Tot slot moeten we ingrijpen op locaties waar sprake is van *run off*, waardoor de kwaliteit van het bos verslechtert.

Bosbeheer

Het beheer is gericht op behoud en ontwikkeling van inheemse bosgemeenschappen waarvan de opbouw- en soortensamenstelling van boom-, struik- en kruidlaag zo natuurlijke mogelijk is. Dood hout moet zo veel mogelijk blijven staan of liggen. Ook worden er bomen geringd; daarbij wordt een ring in de bast van de boom gekerfd zodat de boom afsterft. Zo krijgen andere inheemse bomen meer ruimte. Met meer dood hout en meer afstervende bomen verandert dit bostype in een beter leefgebied voor het vliegend hert. Om de structuur van het bos te verbeteren wordt de groei van zoom- en mantelvegetaties langs de bosranden door ingrepen gerealiseerd. Deze zijn ook van essentieel belang voor het leefgebied van het vliegend hert.

Exoten en de adelaarsvaren aanpakken

Op de verbindingsplekken tussen de losse bosvakken worden de uitheemse boomsoorten teruggedrongen. Het totaal om te vormen oppervlak is zo'n 28 hectare. Op plaatsen waar de adelaarsvaren de natuurlijke verjonging belemmert, worden inheemse soorten aangeplant en wordt de

adelaarsvaren weggemaaid. En op de percelen waar Amerikaanse eiken zijn gekapt, zorgen we er met aanvullend beheer voor dat er geen nieuwe Amerikaanse eiken kunnen groeien.

Run off

Figuur 3.3 toont de locaties waar *run off* effect heeft op dit bostype. Bij de rode pijlen (5 stuks) is sprake van afstroming vanaf bemeste landbouwpercelen richting het bos. Hier moeten maatregelen worden getroffen. Er loopt nog een onderzoek naar de functionaliteit van buffers rond Natura 2000-gebieden. Uit dit onderzoek volgt een toolkit voor de aanpak van *run off*.

Tabel 5.2 Overzicht van de knelpunten en instandhoudingsmaatregelen beuken-eikenbossen

	Knelpunt	Instandhoudingsmaatregel	PAS vast-gesteld	PAS aan-vullend	N2000
K6	Run off	Aanleg bufferzone waar bij rode pijlen (figuur 3.3) sprake is van <i>run off</i> . Voordat tot uitvoering kan worden overgegaan moet eerst uit (lopend) onderzoek duidelijk zijn hoe een dergelijke bufferzone moet worden ingericht om ter plekke te kunnen functioneren (zie L3).	X		
K7	Structuur	Verwijderen/kappen Amerikaanse eiken	X		
		Aanvullend verwijderen verjonging Amerikaanse eik uit zaadbank na kap		X	
		Omvormen bos door langjarig kleinschalig dunningsregime	X		
		Omvormen naaldbos naar jonge fase beuken-eikenbos	X		
		Aanplant boomsoorten met goed verteerbaar strooisel	X		
		Ontwikkelen van boszomen	X		
		Vrijzetten jonge aanplant door maaien		X	
		Dood hout creëren		X	
L2	Inrichting bufferstroken	Maatregelen toepassen die voortvloeien uit lopend onderzoek naar functionaliteit van buffers rond Natura 2000-gebieden	X		

5.1.3. Maatregelen vochtige bossen

Verdroging

Dit bostype bevindt zich onder andere in de kwelzone in de Geuldert. Voor dit gebied zijn in het kader van het PAS een aantal anti-verdrogingsmaatregelen uitgevoerd. De resultaten worden gemonitord. Als blijkt dat de maatregelen onvoldoende effect hebben, wordt het kwelscherm verlengd en/of de detailontwatering aangepast.

Zoals bij de galigaanmoerassen al is vermeld, dringt bamboe het kwelgebied de Kooi binnen. Deze plant moet worden bestreden omdat de wortels van de bamboe schade kunnen toebrengen aan het geplaatste kwelscherm.

Waterkwaliteit

Recent onderzoek heeft aangetoond waar het water in de Helkuil precies vandaan komt. Nu dat duidelijk is, weten we ook waar we maatregelen moeten treffen om de kwaliteit van het aangevoerde grondwater te verbeteren. Deze maatregelen zijn gericht op het terugdringen van nitraat in het

Ontwerp Kernrapport Natura 2000-plan Sint Jansberg (142), juni 2019

grondwater. Om dat doel te bereiken moet minder mest op het intrekgebied worden aangebracht, zodat er geen meststoffen meer uitspoelen naar het grondwater. Deze maatregelen worden concreet uitgewerkt in samenspraak met betrokken partijen.

Daarnaast moet de Helkuil zelf worden opgeschoond. Dit gebeurt gefaseerd. Inmiddels zijn twee van de drie hellingzijden aangepakt. Alleen op de oostflank van de Helkuil moet nog een aantal beuken worden weggehaald. Deze hellingzijde zal over ongeveer vijf jaar worden aangepakt.

Isolatie en areaal

Beide bronbosjes zijn zeer klein van omvang en liggen geïsoleerd. Dit maakt ze zeer kwetsbaar. Het bronbosje in de Helkuil ligt diep ingesneden tussen de hellingen. Aan de omvang en geïsoleerde ligging valt niets te veranderen. Voor het bronbosje in de Geuldert ligt dat anders. Dit bosje ligt min of meer ingebed in andere vochtige bos- en moerasvegetaties. Borging van de kwaliteit van dit bronbosje moeten we dan ook niet alleen in het bosje zelf zoeken maar ook in de omliggende vochtige bos- en moerasvegetaties. Want als die goed op orde zijn, kunnen ze dienen als een soort buffer. De PAS-maatregelen die in deze buffer zijn uitgevoerd, versterken het vochtige bos en zijn positief voor het leefgebied van de zeggekorfslak in dit bostype.

Tabel 5.3 Overzicht van de knelpunten en instandhoudingsmaatregelen vochtige bossen

	Knelpunt	Instandhoudingsmaatregel	PAS vast-gesteld	PAS aan-vullend	N2000
K1	Verdroging	Opheffen detailontwatering	X		
		Plaatsen kwelscherm	X		
		Plaatsen gronddam	X		
		Verlenging van het kwelscherm	X		
		Bamboe bestrijden		X	
K2	Water-kwaliteit	Opschonen brongebied Helbeek	X		
		Terugdringen uitspoeling van meststoffen binnen intrekgebied	X		
K4	Isolatie en areaal	Voor bronbosje in de Geuldert: instandhouden omliggende vegetaties door anti-verdrogingsmaatregelen (zie K1)	X		
K6	Run off	Aanleg bufferzone waar bij rode pijlen (figuur 3.3) sprake is van run off. Voordat deze maatregel wordt uitgevoerd, moet eerst uit (lopend) onderzoek duidelijk zijn hoe een dergelijke bufferzone moet worden ingericht om ter plekke te kunnen functioneren (zie L3)	X		
L4	Bestrijding bamboe	Onderzoek naar methode voor bestrijding bamboe		X	

5.1.4. Maatregelen Hoogveenbossen

Verdroging

In het kader van het PAS zijn ter bestrijding van de verdroging in Geuldert waar één van de twee hoogveenbosjes is gelegen, een aantal maatregelen uitgevoerd. Om te controleren of de maatregelen het gewenste effect sorteren, wordt er op verschillende manieren gemonitord. Er wordt getoetst aan de hand van vegetatie, grondwaterstand en grondwaterkwaliteit (WPM, 2012). Zie paragraaf 5.2 monitoring. Indien uit de monitoring blijkt dat de maatregelen niet voldoende resultaat bewerkstelligen, moet bijgestuurd worden in een tweede fase. Afhankelijk van de monitoringsresultaten bij de tussen- en eindevaluatie moet het kwelscherm worden verlengd al dan niet in combinatie met aanpassing van de detailontwatering.

Vanaf het moment van gereedkomen van het deel De Diepen van het ontgrondings- en natuurontwikkelingsproject Koningsven-De Diepen moet de ontwikkeling van het hoogveenbosje in De Diepen worden gevolgd. Om de waterhuishouding aldaar te kunnen monitoren worden op een logische plek in het hoogveenbos een peilbuis geplaatst waar zowel de grondwaterstanden (diep en ondiep) worden gemeten als de kwaliteit van het grondwater. De ontwikkeling van de vegetatie van het hoogveenbosje kan worden gevolgd door een extra tussentijdse vegetatiekartering na 6 jaar. Zie hiervoor ook par. 5.2. De in 2015 uitgevoerde kartering kan als nul-situatie worden gehanteerd. Zoals bij het habitatype galigaanmoerassen al is aangegeven, dringt de plant bamboe het kwelgebied de Kooi binnen. Deze plant moet worden bestreden mede omdat wortels van bamboe schade kunnen toebrengen aan het geplaatste kwelschermen en de ondoorlaatbare leemlaag in de bodem.

Isolatie en areaal

Beide stukjes hoogveenbos zijn klein van omvang en liggen geïsoleerd. Dit maakt ze zeer kwetsbaar. Aan de omvang en geïsoleerde ligging valt niets te veranderen; voor dit habitatype zijn er geen mogelijkheden voor uitbreiding. Naast het op orde brengen van de kwaliteit van de bosjes zelf kunnen in de Geuldert de omliggende vochtige bosvegetaties bijdragen aan de instandhouding van het stukje hoogveenbos. Deze bosvegetaties kunnen een dergelijke bufferfunctie alleen vervullen als deze zelf in een goede staat van instandhouding verkeren; de daarbij behorende standplaatseisen dienen op orde zijn. De antiverdrogingsmaatregelen zoals geformuleerd in de PAS zien daarom ook op omliggende vegetaties, die overigens ook onderdeel uitmaken van het leefgebied van de zeggekorfslak. Binnen het habitatype kan lokaal een boom ringen bijdragen aan de kwaliteit. Dit ringen van een enkele boom resulteert plaatselijk in meer licht, minder bladval en staand dood hout.

Tabel 5.4 Overzicht van de knelpunten en instandhoudingsmaatregelen H91D0 Hoogveenbossen

	Knelpunt	Instandhoudingsmaatregel	PAS vast-gesteld	PAS aan-vullend	N 2000
K 1	Verdro-ging	Opheffen detailontwatering (142.H.804)	X		
		Plaatsen kwelscherm (142.H.805)	X		
		Plaatsen gronddam (142.H.806)	X		
		Verlenging van het kwelscherm (142.H.811)	X		
		Plaatsen nieuwe peilbuis hoogveenbos De Diepen (142.H.1306)		X	
		Bamboe bestrijden (zie ook L4) (142.Ex.1302)		X	
K 4	Isolatie en areaal	Voor hoogveenbosje in de Geuldert: instandhouden omliggende vegetaties de Kooi door anti-verdrogingsmaatregelen (zie K1)	X		
		Lokaal een enkele boom ringen (142.R.1301)		X	
K 6	Run off	Aanleg bufferzone waar bij rode pijlen (figuur 3.6) sprake is van run off. Voordat tot uitvoering kan worden over gegaan moet eerst uit (lopend) onderzoek duidelijk zijn hoe een dergelijke bufferzone moet worden ingericht om ter plekke te kunnen functioneren (zie L3). (142.A.913)	X		
L 2	Inrichting buffer-stroken	Maatregelen toepassen die voortvloeien uit lopend onderzoek naar functionaliteit van buffers rond Natura 2000-gebieden (142.Oz.823)	X		
L 4	Bestrij-den bamboe	Onderzoek naar methode voor bestrijding bamboe (142.Oz.1303)		X	

5.1.4. Maatregelen zeggekorfslak

De zeggekorfslak is gebaat bij de anti-verdrogingsmaatregelen die voor de galigaanmoerassen en vochtige bossen zijn getroffen. Want in deze gebieden vindt de slak een deel van zijn leefgebied. Beheer is momenteel geen echt knelpunt maar wel een belangrijk punt van aandacht. Bovendien is beheer het middel om de kwaliteit van het leefgebied te verbeteren. Daarom moeten in de eerste beheerplanperiode beheermaatregelen worden uitgevoerd in de verschillende gebieden waar de zeggekorfslak leeft. (zie tabel 5.4)

In het kader van het PAS is vastgelegd dat de soort eens in de drie jaar wordt gemonitord. Hiervoor wordt een monitoringsprotocol ontwikkeld.

Tabel 5.5 Overzicht van de knelpunten en instandhoudingsmaatregelen zeggekorfslak

	Knelpunt	Instandhoudingsmaatregel	PAS vast-gesteld	PAS aan-vullend	N2000
K1	Verdroging	Opheffen detailontwatering	X		
		Plaatsen kwelscherm	X		
		Plaatsen gronddam	X		
		Verlenging van het kwelscherm	X		
		Bamboe bestrijden		X	
K5	Beheer	Geuldert-1: eens in de drie jaar wilgen dunnen		X	
		Geuldert-2: bos eenmalig openmaken door berken te verwijderen		X	
		Geuldert-5: kronendak openmaken		X	
		Geuldert-5: tuinafval verwijderen en afspraken met bewoners om storten te voorkomen		X	
		DrieVijvers-1: jaarlijks om moeraszegge heen maaien		X	
	Monitoring	Ontwikkelen monitoringsprotocol. Zie par 5.2		X	
L4	Bestrijding bamboe	Onderzoek naar methode voor bestrijding bamboe		X	

5.1.5. Maatregelen vliegend hert

In het recente verleden zijn al veel beheermaatregelen uitgevoerd waardoor de Sint Jansberg geschikt is geworden voor het vliegend hert. We kunnen nu dus de focus leggen op het uitbreiden van de populatie.

Voortplantingslocaties

Daarvoor moeten we de verschillende voortplantingslocaties met elkaar verbinden. Een netwerk van stapstenen die tussen de 100 en 500 meter uiteen liggen, zorgt ervoor dat de soort zich kan uitbreiden. Dit kan worden gerealiseerd door het ingezette (bosranden)beheer gewoon voort te zetten. In aanvulling daarop worden verspreid over het gebied 11 broedstoven bijgeplaatst. Rondom de broedstoven moet extra worden gemaaid om te voorkomen dat ze overwoekerd raken.

Toekomstbestendig beheer

Er moet altijd voldoende geschikt leefgebied voor het vliegend hert zijn in het gebied Sint Jansberg. Toekomstbestendig beheer houdt in dat Natuurmonumenten actief eiken en kersenbomen aanplant zodat er voortdurend voldoende bomen beschikbaar zijn en blijven. In dit kader maken we ook afspraken met de beheerder van het Duitse Reichswald zodat ook dit hellingbos geschikt blijft als leefgebied voor de soort.

De bermen langs de Grensweg en de Holleweg in Milsbeek moeten vóór de vliegtijd van het vliegend hert gemaaid zijn. Er zijn afspraken gemaakt met de gemeente Gennep over de maaiplanning.

Om de uitwisseling van het vliegend hert tussen het Reichswald en de Sint Jansberg te verbeteren, gaan we de verbinding tussen deze twee gebieden verbreden en verstevigen door een agrarisch perceel aan de oostzijde binnen de Natura 2000-begrenzing om te vormen tot geschikt leefgebied voor het vliegend hert.

Verkeersslachtoffers vliegend hert

Voor het vliegend hert lijkt sterfte door het verkeer een knelpunt te zijn. Voordat we naar oplossingen kunnen zoeken, moet duidelijk worden hoe, waarom en wanneer deze (verkeers)slachtoffers ontstaan. Ook moet gekeken worden naar andere mogelijke doodsoorzaken. De kevers kunnen bijvoorbeeld ook ten prooi vallen aan een ander dier of sterven door uitputting. Nader onderzoek moet handvatten bieden voor mogelijke oplossingen.

Tabel 5.6 Overzicht van de knelpunten en instandhoudingsmaatregelen vliegend hert

	Knelpunt	Instandhoudingsmaatregel	PAS vast-gesteld	PAS aan-vullend	N2000
K8	Toekomst-bestendig leefgebied	Bosrandontwikkeling en -beheer	X		X
		Verbinden voortplantingslocaties door bosrandbeheer			X
		Aanleggen broedstoven			X
		Extra maaien om broedstoven vrij te houden			X
		Afspraken over leefgebied Reichswald			X
		Inrichten maisakker als leefgebied na beëindiging pacht			X
		Afspraken over maaien bermen vóór half mei			X
L3	Verkeer	Onderzoek naar doodsoorzaken vliegend hert op Grensweg en Holle weg in Milsbeek			X
	Monitoring	Ontwikkelen monitoringsprotocol, zie paragraaf 5.2			X

5.2. Monitoringsmaatregelen

Om te bepalen in hoeverre de natuurdoelen gehaald zijn, is monitoring van de habitattypen en soorten noodzakelijk. Dit zal één keer in de zes jaar gebeuren, gekoppeld aan de looptijd van het N2000-plan.

Om de ontwikkeling van het gebied te kunnen volgen, worden vegetatie, flora en de hydrologische situatie gemonitord. Voor de galigaanmoerassen, hoogveenbossen, zeggekorfslak en het vliegend hert moet nog aanvullend onderzoek plaatsvinden. Voor deze natuurdoelen moet eerst een monitoringsprotocol worden ontwikkeld.

5.3. Communicatiemaatregelen

Communicatie moet bijdragen aan het versterken van de naamsbekendheid van Natura 2000 en het vergroten van het draagvlak voor natuurbescherming bij bezoekers van het gebied Sint Jansberg. Denk aan open informatiedagen, presentaties, excursies en het plaatsen van Natura 2000-welkomstborden waarop het logo, de gebiedsnaam en de kernboodschap van Natura 2000 geprojecteerd zijn.

5.4. Handhavingsmaatregelen

Handhaving is een belangrijk middel om de aangewezen habitattypen en soorten te beschermen. Gebruik van het gebied dat de natuurdoelen kan schaden, moet worden tegengegaan, aangepast, onder voorwaarden worden toegestaan of anderszins worden gereguleerd. Goede communicatie en voorlichting, gevolgd door toezicht, zijn daarbij essentieel. Terreinbeheerder Natuurmonumenten voert deze taken uit. Het gebied kent een zeer hoge recreatiedruk waardoor de terreinbeheerder de handen vol heeft aan het beheersen van deze recreatiestromen. Zo heeft Natuurmonumenten de vochtige bossen in de Helkuil omrasterd omdat dit bostype kwetsbaar is bij betreding door wandelaars. Daarnaast vinden in het gebied geregeld illegale activiteiten plaats zoals motorcrossen of quadrijden. De terreinbeheerder heeft dus een aanzienlijke taak op het gebied van toezicht en handhaving.

Provincie Limburg is verantwoordelijk voor het toezicht en handhaving op verleende vergunningen voor de Wet Natuurbescherming. Vermoedens van activiteiten die strijdig zijn met dit N2000-plan en de Wet Natuurbescherming kunnen worden gemeld bij de milieuklachtentelefoon van de Provincie: 043-361 70 70

Het kost veel energie om de recreatiedruk en de illegale activiteiten in Sint Jansberg in goede banen te leiden. Het is ook belangrijk om dat voort te zetten. Maar vanuit het Natura 2000-plan zien we geen noodzaak om daar bovenop nog extra handhavingsmaatregelen op te leggen.

5.5. Welke gevolgen hebben de maatregelen voor de omgeving?

In de voorgaande paragrafen is beschreven welke maatregelen we gaan nemen om de natuurdoelen te halen. In deze paragraaf wordt kort verwoord wat de belangrijkste sociaal-economische gevolgen van deze maatregelen zijn voor de gebruikers van het gebied. De PAS-maatregelen zijn een afweging tussen ecologisch herstel en ruimte voor economische ontwikkelingen. Hierin is een balans gevonden tussen natuur en economie.

Hydrologie

De anti-verdrogingsmaatregelen hebben alleen invloed binnen het gebied zelf.

Beheermaatregelen

De beheermaatregelen vinden binnen de begrenzing van het gebied plaats. Deze brengen geen beperkingen buiten het gebied met zich mee.

Recreatie

De voorgenomen maatregelen leiden niet tot beperkingen in recreatiemogelijkheden binnen het gebied. Mocht uit onderzoek naar de doodsoorzaken van het vliegend hert blijken dat verkeer een knelpunt vormt, dan zal in samenspraak met betrokken partijen worden bekeken hoe deze problematiek wordt aangepakt. Het bos(omvormings)beheer kan tijdelijk de belevingswaarde van het gebied verlagen. Daarom is goede communicatie hierover met bewoners en recreanten belangrijk.

Beperkingen voor bewoners/industrie/bedrijvigheid

Vanwege de slechte waterkwaliteit in de Helkuil moeten we maatregelen treffen in het intrekgebied. Deze maatregelen moeten leiden tot terugdringing van het bemestingsniveau en zullen beperkingen voor het agrarische gebruik met zich meebrengen.

6. Financiering en subsidieregelingen

De maatregelen nodig zijn om de Natura 2000-doelen voor het gebied Sint Jansberg te behalen vallen grotendeels onder het PAS. Provincie Limburg heeft geld ontvangen voor de PAS-maatregelen in het Natuurpact 2013. Daaruit worden ook de aanvullende Natura 2000-gebiedsmaatregelen gefinancierd. Deze reserveringen gelden alleen voor het eerste PAS-tijdvak tot en met 2021.

Voor het tweede en de derde PAS-tijdvak en voor de Natura 2000-plannen worden tijdig afspraken gemaakt over de financiering van het herstelmaatregelenpakket. Indien de betreffende budgetten en de nog te maken afspraken onvoldoende zijn voor de uitvoering van het maatregelenpakket, zal worden bezien op welke wijze instandhoudingsdoelstellingen door planaanpassingen binnen het alsdan beschikbare budget gerealiseerd kunnen worden. Dit kan leiden tot een formele aanpassing van het N2000-plan. Ook indien de bij het definitieve Veegbesluit toegevoegde instandhoudingsdoelen (na onderzoek) aanleiding geven tot de toevoeging van herstelmaatregelen, worden dezen uitgevoerd indien de provincie Limburg en het ministerie van LNV over de dekking van de meerkosten hiervan een gedragen afspraak maken.

De maatregelen voor de niet-stikstofgevoelige soort vliegend hert vallen niet onder de PAS. Dit zijn de zogenaamde Natura 2000-maatregelen. De maatregelen voor het hoogveenbos wordt ingepast in het reguliere grondwatermeetnet. Het volgen van de ontwikkelingen van de habitats en soorten brengt monitoringskosten met zich mee.

In onderstaande tabel zijn de kosten van de maatregelen die voortvloeien uit hoofdstuk 5 voor de eerste beheerplanperiode samengevat.

Instandhoudings-maatregel	Galigaan-moerassen	Beuken-eikenbossen	Vochtige bossen	Zeggekorfslak	Vliegend hert	Kosten
PAS-maatregelen	X	X	X	X		€ 2.710.000
Aanvullende PAS-maatregelen	X	X	X	X		€ 183.000
Natura 2000-maatregelen					X	€ 105.000

De maatregelen die nodig zijn om de Natura 2000-doelen te behalen, worden onder de vlag van PAS uitgevoerd. Voor de uitvoering van de PAS- en Natura2000-planmaatregelen zijn subsidieregelingen van toepassing. Het actuele overzicht van deze regelingen en de daarbij beschikbare jaarbudgetten (subsidieplafonds) zijn terug te vinden op de website van de provincie: <https://www.limburg.nl/loket/subsidies/actuele-subsidies/> onder het kopje Natuur.

In samenwerking met de provincies en het Ministerie van Economische Zaken is het programma POP3 opgesteld (kijk voor uitleg over POP3 in de begrippenlijst achterin het hoofdrapport). Ten behoeve van de uitvoering van POP3 in Limburg is door Gedeputeerde Staten van Limburg de Subsidieverordening POP3 Limburg vastgesteld.

Schade

De Wet Natuurbescherming biedt aan betrokkenen mogelijkheid een verzoek tot schadevergoeding in te dienen bij Gedeputeerde Staten als die schade volgens hen het gevolg is van een vastgesteld N2000-plan (artikel 6.3 Wet Natuurbescherming). Om in aanmerking te komen voor tegemoetkoming dient aan de in de wet genoemde eisen te worden voldaan. Zo komt enkel schade in de vorm van een inkomensderving of een vermindering van de waarde van een onroerende zaak voor tegemoetkoming in aanmerking en blijft de schade die binnen het normaal maatschappelijk risico valt voor rekening van de aanvrager. Voor zover betrokkenen pas later als gevolg van een (uitvoerings)besluit met betrekking tot concreet uitgewerkte N2000-planmaatregelen menen schade te lijden, wordt verwezen naar de in betreffende wet- en regelgeving opgenomen regelingen met betrekking tot schade (bijvoorbeeld artikel 7:14 e.v. van de Waterwet).

7. Toetsing huidig gebruik

7.1. Inleiding en juridisch kader

Eén van de functies van het N2000-plan is het toetsen van de effecten die bestaande activiteiten hebben op de natuurdoelen in en rondom de Sint Jansberg. Kortweg noemen we dat: *toetsing huidig gebruik*. Deze toetsing bepaalt welke bestaande activiteiten – eventueel onder bepaalde voorwaarden – worden vrijgesteld van de vergunningplicht binnen de Wet Natuurbescherming. Die activiteiten mogen het op tijd halen van de natuurdoelen uit de hoofdstukken 3 en 4 niet in de weg staan. Is dat wel het geval, dan moeten er passende maatregelen getroffen worden. Zo nodig worden er voorwaarden of beperkingen gesteld aan de activiteiten in of rond de Sint Jansberg. Ook bij de eventuele vergunningverlening kunnen voorwaarden of beperkingen worden gesteld.

Onder *huidig gebruik* verstaan we in dit Natura 2000-plan: de legale activiteiten die in 2017 in of rondom de Sint Jansberg werden uitgevoerd. Het gaat dus om het gangbare gebruik op het moment dat dit Natura 2000-plan werd opgesteld. Nieuwe initiatieven of projecten en toekomstige uitbreiding, intensivering of verplaatsing van bestaande activiteiten vallen buiten het huidig gebruik.

In dit hoofdstuk wordt het huidige gebruik getoetst en ingedeeld in categorieën. De toetsing geldt voor het huidige gebruik zoals dat in het Hoofdrapport concreet beschreven is. De toetsing geldt voor zes jaar; dat is de wettelijke werkingsduur van dit Natura 2000-plan. Bij de toetsing wordt alleen gekeken naar de Natura 2000-doelstellingen van het gebied (Hoofdstuk 2 van de Wet Natuurbescherming) en dus niet naar de beschermde soorten (Hoofdstuk 3 van de Wet Natuurbescherming). Op basis van de toetsing worden bestaande activiteiten wel of niet vrijgesteld van de vergunningplicht (al dan niet onder voorwaarden). Zonder vrijstelling valt het huidige gebruik onder de reguliere werking van de Wet Natuurbescherming en moet de initiatiefnemer door middel van een onderzoek aantonen dat zijn activiteit geen negatieve effecten heeft. Blijkt dat die negatieve effecten er wel zijn, dan is er een vergunning nodig. In de meeste gevallen moet die bij Provincie Limburg worden aangevraagd. Als het vrijgestelde gebruik gewijzigd wordt, is het nieuwe gebruik mogelijk wel vergunningplichtig in het kader van de Wet Natuurbescherming.

7.2. Inventarisatie en selectie huidig gebruik

Het huidige gebruik in en rond de Sint Jansberg is geïnventariseerd aan de hand van gegevens van Provincie, gemeenten, waterschap en Arcadis. Een groep gebruikers en gebiedskenners heeft deze lijst met gebruiksvormen tijdens een gebiedssessie gecheckt en waar nodig aangevuld. De definitieve lijst is opgenomen in de eerste kolom van Bijlage B van het Hoofdrapport.

Vervolgens hebben deskundigen bekeken welke activiteiten een negatieve invloed kunnen hebben op de beschreven natuurdoelen. Alleen die doelen worden in dit hoofdstuk getoetst. Activiteiten die in hoofdstuk 3 als knelpunt zijn beschreven, worden in dit hoofdstuk niet opnieuw getoetst.

Daarnaast wordt een aantal activiteiten in dit plan niet getoetst omdat:

- er al een vergunning is afgegeven of aangevraagd;
- het gebruik is vrijgesteld op grond van wet- en of regelgeving (bijvoorbeeld via een provinciale verordening). Denk aan het beweiden en bemesten voor landbouwkundig gebruik en peilgestuurde drainages en grondwateronttrekkingen voor beregening van open agrarische

teelten ten Zuiden van de Mookerplas. Deze activiteiten zijn vrijgesteld van vergunningplicht in de Omgevingsverordening Limburg 2014.¹

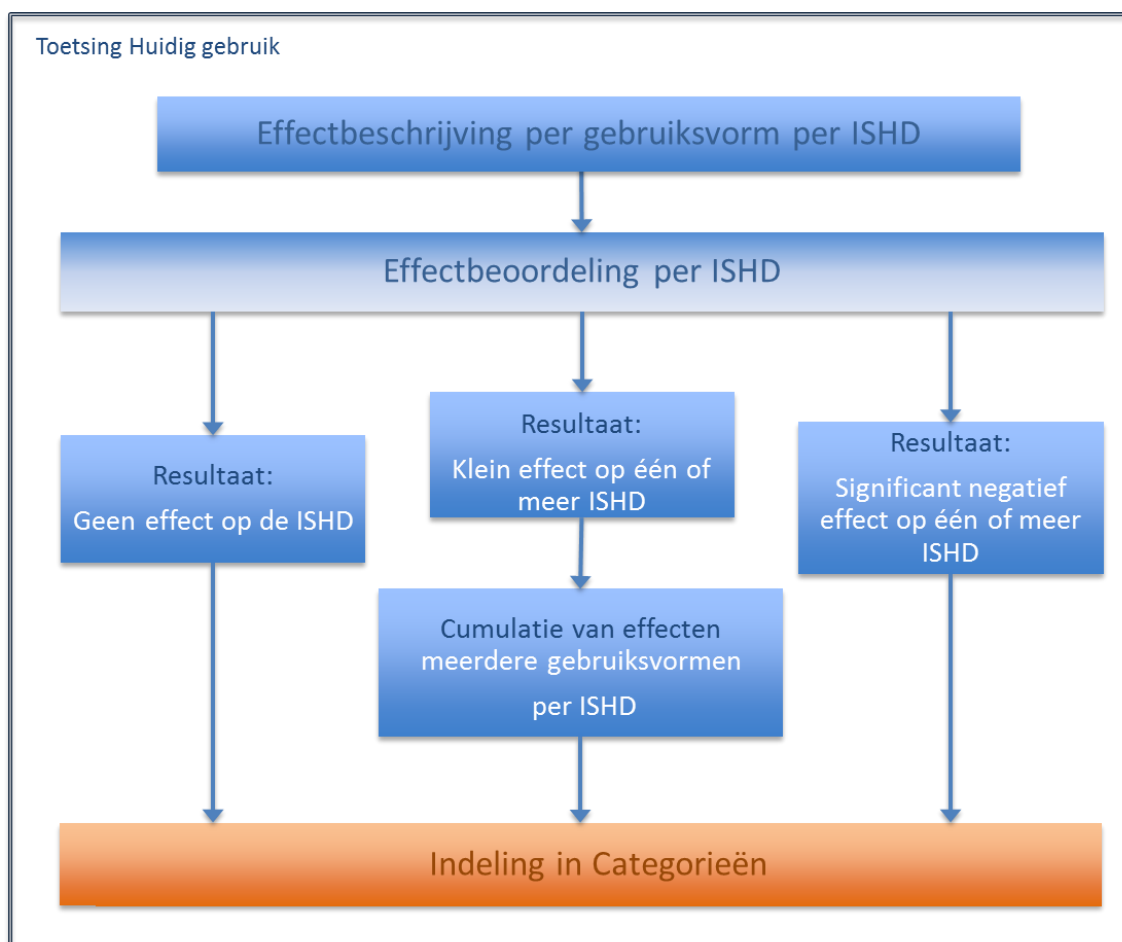
- de toetsing van de stikstofproblematiek via het separate traject van het PAS verloopt.

De uitvoering van de maatregelen uit dit N2000-plan wordt niet gerekend tot het *huidig* gebruik.

Eigenaren en organisaties hebben een inspanningsverplichting om deze maatregelen op een zorgvuldige en professionele manier uit te voeren. Hierbij moet rekening worden gehouden met alle instandhoudingsdoelen, zodat significant negatieve effecten worden voorkomen.

7.3. Toetsingsmethodiek

De feitelijke toetsing bestaat uit drie onderdelen: effectbeschrijving, effectbeoordeling en categorie-indeling. Figuur 7.1 geeft schematisch weer hoe de toetsing van het huidig gebruik eruit ziet. De afkorting ISHD staat voor instandhoudingsdoel; de natuurdoelen uit dit N2000-plan.

Figuur 7.1 Schematische weergave van de werkwijze bij toetsing van het huidig gebruik in dit Natura 2000-plan.

De effectbeschrijving omvat naast een beschrijving van de activiteit zelf een analyse van de gevolgen die het gebruik kan hebben op de natuurdoelen. Dit gebeurt op basis van de best beschikbare (gebieds)kennis, wetenschap en expert judgement. De algemene regelgeving die van toepassing is op de uitvoering van activiteiten (gedrags-codes, voorschriften vanuit milieuwetgeving etc. etc.), is

¹ Ingeval dit onderdeel van de Omgevingsverordening in jurisprudentie niet in stand blijft, zal hiervoor in 2019 een vernieuwde Verordening in de plaats treden. In geval hierin voor het N2000-gebied een gebiedspecifieke toetsing wordt gevergd, zal over het aspect beweiden en bemesten aan het voorliggende N2000-plan een addendum worden toegevoegd, dat aan de van toepassing zijnde AWB-procedures onderworpen zal worden (inspraak- en beroepsmogelijkheid).

integraal onderdeel van de beschreven gebruiksvormen; eventuele overtredingen daarvan kunnen aanleiding zijn voor handhaving (zie paragraaf 5.4).

Als er bestrijdingsmiddelen worden gebruikt – bijvoorbeeld om exoten of onkruiden te belemmeren – geldt het volgende uitgangspunt: zodra er nieuwe middelen beschikbaar zijn met minder (kans op) schadelijke effecten, worden die indien nodig toegepast in de nabijheid van kwetsbare natuur. De effectbeoordeling richt zich op de vraag of significant negatieve effecten op de natuurdoelen kunnen worden uitgesloten. Daarbij wordt rekening gehouden met de maatregelen die in hoofdstuk 5 van dit N2000-plan zijn vastgelegd. Met andere woorden: staan de huidige activiteiten het halen van de natuurdoelen mogelijk in de weg?

Bij de effectbeoordeling is gebruik gemaakt van de “Effectenindicator” zoals die voor ieder Natura 2000-gebied kan worden samengesteld op de website www.synbiosys.alterra.nl. Een afbeelding van deze gebiedsspecifieke effectenindicator is in het Hoofdrapport weergegeven in figuur 7.3. Met dit hulpmiddel is voor de natuurdoelen nagegaan of de huidige activiteiten tot negatieve effecten leiden.

Een vervolgstap in de effectbeoordeling kan bestaan uit de cumulatietoets. Deze extra toets geldt voor activiteiten met een klein effect (niet-significant maar ook niet-verwaarloosbaar). Samen kunnen deze kleine effecten een groter – en wel-significant negatief – effect hebben. In dat geval kunnen extra maatregelen nodig zijn om het effect te reduceren of worden aanvullende voorwaarden aan de verschillende gebruiksvormen gesteld. De categorie-indeling volgt uit de effectbeoordeling. De beschrijving van de categorieën en de indelingscriteria is opgenomen in de volgende paragraaf.

7.4. Categorieën

Als uit de toetsing blijkt dat er sprake is van vrijstelling voor de vergunningplicht heeft dat uitsluitend betrekking op hoofdstuk 2 (gebiedsbescherming) van de Wet Natuurbescherming en niet op vergunningplicht die uit andere wetgeving of andere hoofdstukken van de Wet Natuurbescherming voortvloeit.

Categorie 1: Huidig gebruik vrijgesteld van de Wnb-vergunningplicht

In deze categorie valt het gebruik waarvan vaststaat dat dit geen (significant) negatieve effecten heeft (ook niet in combinatie met andere gebruiksvormen). Dit gebruik heeft geen gevolgen voor het behalen van de natuurdoelen. Deze activiteiten zijn in dit N2000-plan vrijgesteld van de vergunningplicht in het kader van de Wet Natuurbescherming, zonder aanvullende voorwaarden, zolang het gebruik niet wijzigt ten opzichte van de getoetste situatie. In deze categorie vallen ook gebruiksvormen die niet individueel vergunningplichtig zijn te stellen, zoals bijvoorbeeld het huidig gebruik van wegen door verkeer en het gebruik van recreatiepaden door wandelaars en fietsers conform de bestaande openstellingsregels.

Categorie 2a: Huidig gebruik vrijgesteld van de Wnb-vergunningplicht, met instandhoudingsmaatregelen

In deze categorie valt het gebruik dat leidt tot (significant) negatieve gevolgen voor het behalen van de natuurdoelen, maar waarvan is gebleken dat de maatregelen uit hoofdstuk 5 voldoende zijn om de negatieve effecten weg te nemen zodat het behalen van natuurdoelen niet in gevaar komt. Deze vormen van gebruik zijn in dit N2000-plan vrijgesteld van de vergunningplicht in het kader van de Wet Natuurbescherming, mits het gebruik niet wijzigt ten opzichte van de getoetste situatie en mits de maatregelen uit hoofdstuk 5 worden uitgevoerd.

Categorie 2b: Huidig gebruik vrijgesteld van de Wnb-vergunningplicht, met gebiedsspecifieke voorwaarden

In deze categorie vallen gebruiksvormen, of een combinatie van gebruiksvormen, waarvan niet kan worden uitgesloten dat er een significant negatief effect bestaat op het behalen van de natuurdoelen. Voor deze gebruiksvormen geldt echter dat de negatieve effecten worden weggenomen door gebiedsspecifieke, aan het gebruik verbonden, aanvullende beperkingen en/of voorwaarden, bovenop eventueel al bestaande voorwaarden uit andere wet- en regelgeving. Deze vormen van gebruik zijn in dit Natura 2000-plan vrijgesteld van de vergunningplicht in het kader van de Wet Natuurbescherming, mits aan deze aanvullende voorwaarden wordt voldaan en mits het gebruik niet wijzigt ten opzichte van de getoetste situatie.

Categorie 3: Huidig gebruik niet vrijgesteld van de Wnb-vergunningplicht: nadere toets in Wnb-vergunningsprocedure

In deze categorie valt het gebruik waarvan niet kan worden uitgesloten dat er een significant negatief effect bestaat op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Bovendien is op dit moment onduidelijk of en hoe de negatieve effecten van dit gebruik weggenomen kunnen worden. Daarom kan dit gebruik niet als vergunningsvrij worden opgenomen. Onder deze categorie valt ook het gebruik waarover onvoldoende informatie beschikbaar is om te beoordelen of er daadwerkelijk een vergunningplicht in het kader van de Wet Natuurbescherming aan de orde is of tot vrijstelling daarvan kan worden besloten.

Binnen het wettelijk kader van de Wet Natuurbescherming moeten de effecten nader worden onderzocht om te bepalen of een vergunning moet worden aangevraagd bij de Provincie Limburg.

Herbeoordeling na afloop van een beheerplanperiode

Het oordeel *vrijstelling van de vergunningplicht* geldt voor één beheerplanperiode. Als na afloop van een beheerplanperiode uit monitoringresultaten blijkt dat het behalen van de natuurdoelen toch gevaar dreigt te lopen, moet het gebruik opnieuw worden beoordeeld. Dat kan leiden tot indeling in een andere categorie, aanpassing van de maatregelen en/of voorwaarden.

Cumulatietoets

In de navolgende tabel 7.1. is voor tal van huidige gebruiksvormen geoordeeld dat zij in hun hoedanigheid, omvang, intensiteit en locatie anno 2017 geen significant negatieve effecten hebben op de aangewezen habitattypen en leefgebieden van soorten. Ook de optelsom van de benoemde effecten leidt voor geen van de natuurdoelen tot een significant negatief effect.

In het Natura 2000-gebied zijn de vochtige habitattypen en (het leefgebied van) de zeggekorfslak vegetaties het meest gevoelig voor de verstoringseffecten als gevolg van betreding. Bij vormen van gebruik waar dit mogelijk aan de orde is, wordt betreding zo veel als mogelijk voorkomen waardoor significante negatieve effecten uitblijven.

7.5. Resultaten toetsing huidig gebruik Sint Jansberg

Tabel 7.1: Resultaten toetsing en indeling in categorieën.

Natuurbeheer	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Regulier beheer van de graslanden	X			
Regulier beheer van de droge bossen	X			
Regulier beheer van de vochtige bossen, hoogveenbossen, moerassen, en poelen			X*	
Regulier beheer en onderhoud cultuurhistorische elementen	X			

en infrastructuur				
Monitoring, onderzoek, toezicht en handhaving	X			

* met werkplan tegen bodemverstoring en ten behoeve van het veiligstellen van het leefgebied van de zeggekorfslak

Landbouw	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Machinale bewerkingen op agrarische gronden	X			
Grondwateronttrekking ten behoeve van beregening	X			
Drainage	X			

Recreatie, toerisme en sport	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Openstelling t.b.v. recreatief gebruik van wegen en paden	X			
Excursies, evenementen en bijeenkomsten				X

Waterbeheer	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Beheer en onderhoud watergangen en kunstwerken, monitoring en onderzoek	X			
Waterhuishouding en peilbeheer	X			

Drinkwaterwinning	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Drinkwaterwinning	X			

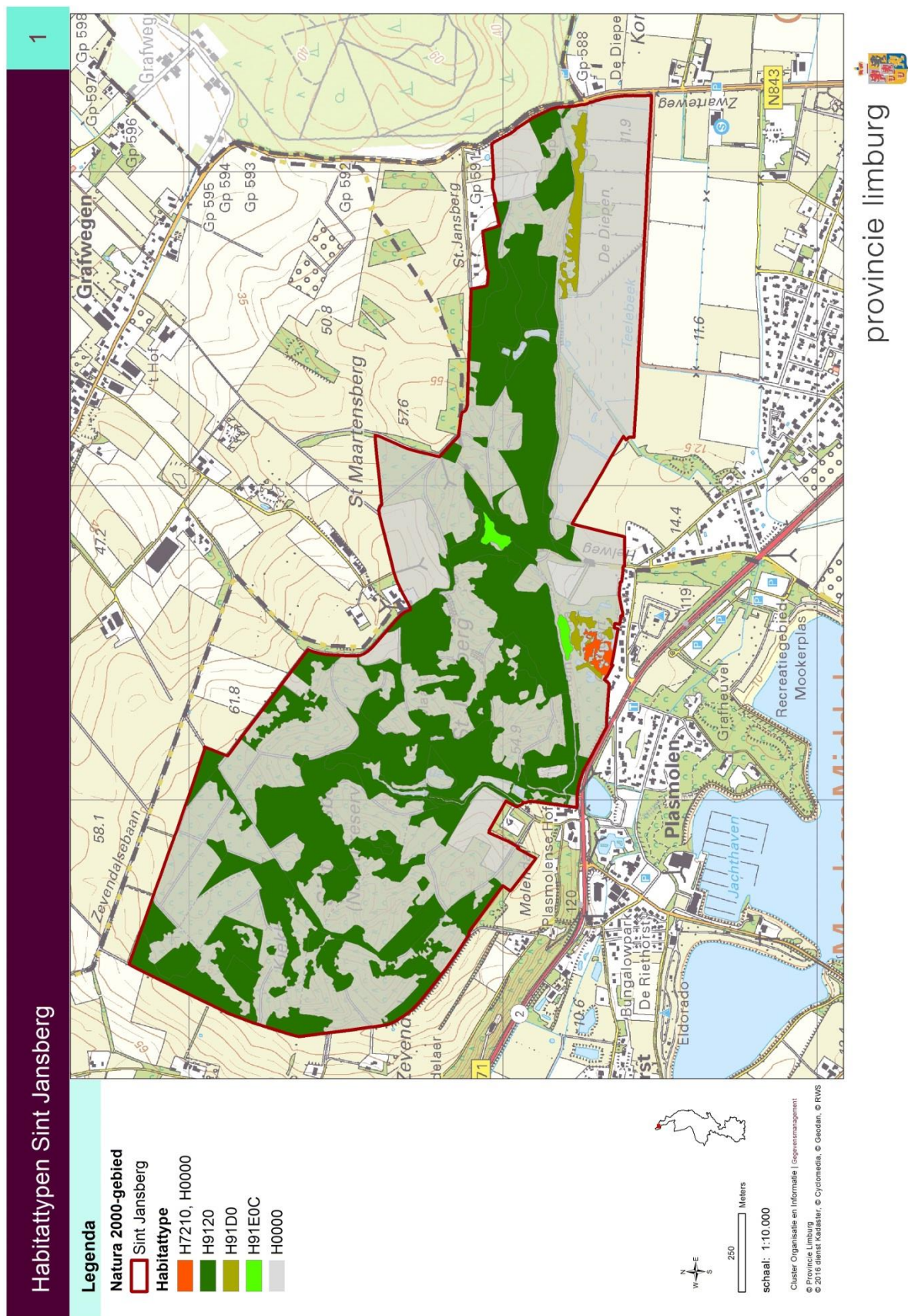
Nutsvoorzieningen	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Inspectie, beheer en klein onderhoud rioolleiding	X			
Groot onderhoud				X
Calamiteiten			X*	

* gebruik vrijgesteld onder de voorwaarden dat 1. Rekening wordt gehouden met de Natura 2000-doelstellingen bij het treffen van noodmaatregelen en 2. Dat vooraf afstemming met de provincie plaatsvindt over het ontwikkelen en uitvoeren van de herstelmaatregelen

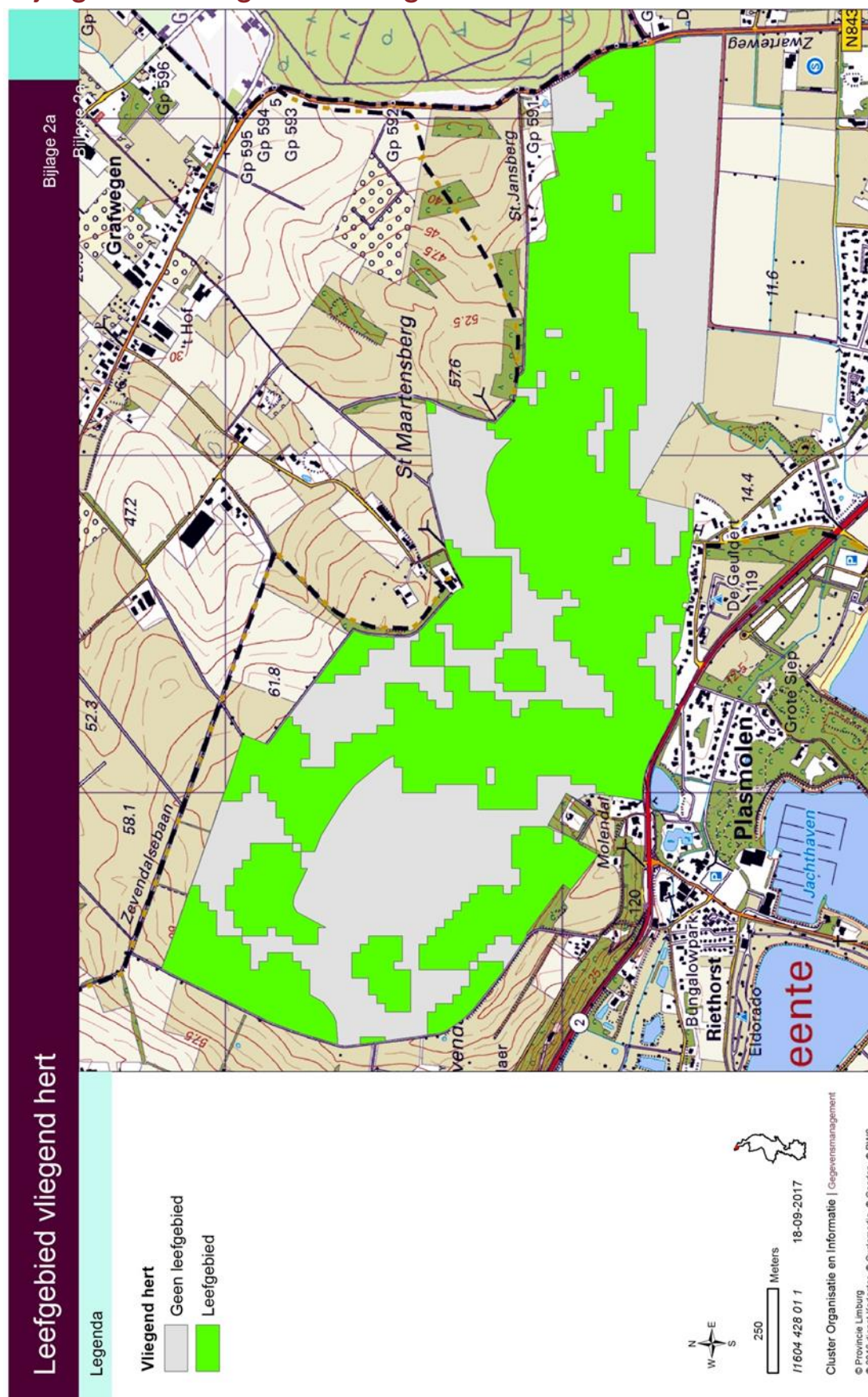
Jacht, populatiebeheer en schadebestrijding	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Jacht	X			
Populatiebeheer en schadebestrijding			X*	

* gebruik vrijgesteld onder de voorwaarden dat 1. Het gebruik wordt uitgevoerd conform het faunabeheerplan, 2. In afstemming met de terreinbeheerder en 3. dat de betredingsgevoelige habitats niet worden betreden .

Bijlage 1 Habitattypenkaart

Bijlage 2a Leefgebied vliegend hert

Bijlage 2b Leefgebied zeggekorfslak

